

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a **Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported** (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

3118

84

766

2137

UCL 10

1863

U.C.L.

XVI, հ.

ՀԱՅՈՅ ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԿՈՎԿԱՍԱՅԻ ՏԱԿԱՆ—ՄԱՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Նուէր Յովհաննէս եւ Կարապէտ Խալա-
թեաններից՝ ի յիշատակ իրենց եղբօր՝ պրօֆ.
Գրիգոր Խալաթեանի:

494 - 3/1578

2011

84-2

2-66

uy

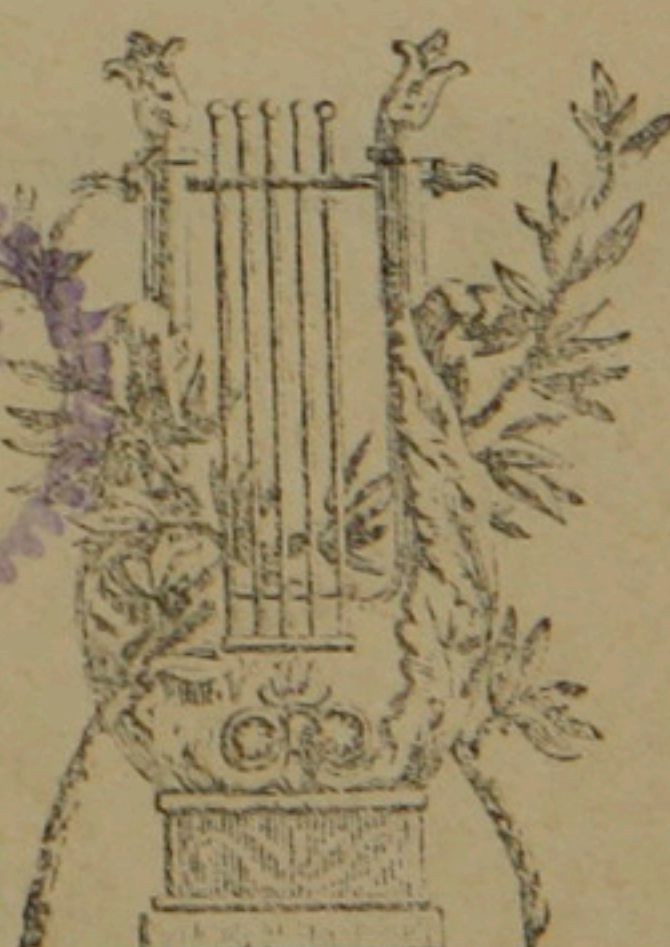
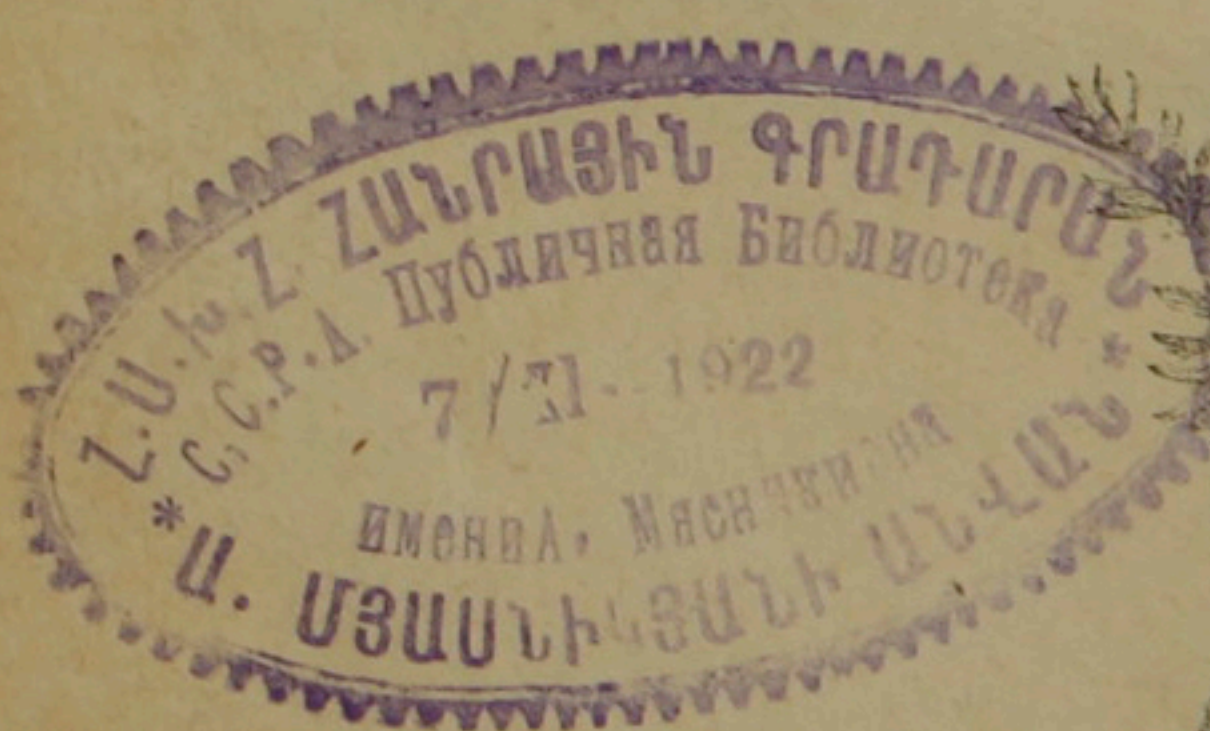
ԹԱՏՐԱԴՐՊՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԳԹՈՐ ՋԻԻԿՈՒ

ԹԵՐԳՄԱՆԵԼՑ **

Le drame est un miroir où se refléchet la nature.
 Le théâtre est un point d'optique, où tout
 doit et peut s'y refléchir sous la baguette
 magique ds l'art et de l'harmonie.
 V. HUGO.

ԶՄԻՌՆԵՒ

ՏՊԵՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՏԵԼՆ

1863

1002
 5094
 9

ՆՈՒՔ

ԹԱՐԳՄԱՆՉԻՆ

ԱՌ ՅԱՐԳՈՅ

ԹԱԳԻՈՐ ԱՂԱ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

№ 20 03

ԱնՋԹԻՔ

ԱՆՃԻԼՕ ՄԱԼԻԵՔԻՐԻ, Բօտեմիա

ԳԼԴԱՐԻՆԱ ՊՐԱԿԱՏԻՆԻ.

ԼԱԹԻՍՊ.

ՌՕՏՕԼՓՕ.

ԱՆԱՓԵՍԹՕ ԿԱԼԵՕՓԱ.

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ.

ՏԱՓՆ.

ՄԵԿ սԵԼ մանկուիկ.

ՄԵԿ գիշերային դահադան.

ՄԵԿ նուիրակ.

ՍԵՆՔ - Անդուան - ԵՐ - Բաճու. Եկեցեցւոյն գահերեցը.

Աւագերեցը.

ԲԱՏՈՒԱ. — 1549.

Քառանկիւնի՞՞՞ Տօնաբօյ դժոխեան ապէն :

ԱՆՃԵԼՕ

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ՎԻԳՐՈՐ ՀԻԻԿՕԻ

ԱՌԱՋԻՆ ՕՐ

ԲԱՆԱԼԻՆ

Պիշերային հանգիսի մի համար չուսաւորեալ մէկ դարեւն : Այդին երաժիշտը եւ շոյսոց շեցուն դաշտ մի , դարեւնին վերայ գտնով եւ կամարակալ ճեմագաւիթով ի գեանայարկ , ուր հանգիսի մարդկան տնց - ու քարձը կ'երեւի : Դրան քով մէկ քարէ նստարան : Չափ - դին ուրիշ նստարան մի որուն վերայ ի քուն մարդ մի կ'երեւի : Ի վերջ արարուածին կը շուսնայ :

ՏԵՍԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ .

ԼԱԹԻՍՊ , հանդէսի շանը հաճախորդ .
ԱՆՃԵԼՕ ՄԱԼԻԲԻԵՐԻ , քոտակուն պարէ-
հագորդ ու ուլիէ ուրարդ . ՀՕՄՕՏԷՅ ,
ի քուն , աւելեւն հոցոտած Բո-րդէ Բո-ր
երկայն շրջաշէնորդ , լարդիւր լարիւր ,
քուն աւ զի կիւնա :

ԼԱԹԻՍՊ . — Այո , հոս տէրը դուք
էք , տէր իմ , պերճափայլ Բօտէս-
թան էք . կենաց ու մահու իշխանու-
թիւն , ամեն կարողութիւն ու ազատու-
թիւն ունիք : Վենետիկէն խրկուած

հոս , ու ուր որ կը տեսնուիք , կար-
ծես թէ նոյն համապետութեան գէմ-
քըն ու մեծ վայելչութիւնն է որ կ'ե-
րեւի : Երբ փողոցէ մի կ'անցնիք , տէր
իմ , պատուհանները կը գոցուին ,
անցւորները կը պահուին , ու ամեն
տուններուն ներսի - դին կը դողայ :
Այո , այս այսպէս է , բայց ես զի
րեսչիա ալ դացած եմ : Հոն առանկ
չէ : Վենետիկ Բատուաի հետ ինչպէս
որ կը վարուի , Պրեսչիաի հետ ալ
նոյնպէս չկրնար վարուիլ . Պրեսչիա
կը պաշտպանէ ինքզինքը : Երբ վե-

նետիկի բազուկը կը զարնէ, Պրես-
չիա կը խածնէ զայն, Բատուա կը
լիզէ: Ու այս ամօթ բան մ'է: Արդ
ուրեմն, թէպէտ հոս ամեն բանի տէր
էք, ու իմն ալ ըլնել կը կարծէք,
մտիկ ըրէք ինձ, տէր իմ, ես ճշմա-
րիտը պիտի խօսիմ ձեզ: Բայց տէ-
րութեան գործերու վերայ չէ ըսելի-
քըս, մի վախէք, այլ ձերիններուն
վերայ: Ուրեմն այո, կըսեմ թէ տա-
րօրինակ մարդ մ'էք դուք, ու բան
մի չեմ կրնար հասկնալ ձեզմէ. ինձ
սիրահարեալ էք ու ձեր ամուսնոյն
համար ալ կը նախանձիք:

ԱՆՃԷԼՈ. — Ձեզ համար ալ կը
նախանձիմ, տիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա՛, Տէր Աստուած,
հարկաւորութիւն չկայ այդ բանը ը-
սելու ինձ: Ու իրաւունք ալ չունիք
նախանձելու, ինչու որ ես ձերը չեմ:
Իրաւ հոս ես ձեր ամենակար սիրու-
հոյն տեղը կ'անցնիմ, բայց դուք ա-
ղէկ գիտէք որ չեմ:

ԱՆՃԷԼՈ. — Այս հանդէսը շատ շը-
ղեղէ, տիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ե՛, ինչ ընեմ, թատ-
րոնի խեղճ գերասանուհի մի ըլնելով
հրաման ունիմ իշխաններու հանդէս-
ներ տալ, ու այս գիշեր ալ կը ջանամ
իմ տէրն զբօսցնել. բայց կը նայիմ
որ այսօր այս բանին մէջ ալ չեմ
կրնար յաջողիլ: Ձեր դէմքն իմ գի-
մակին սեւութենէն աւելի մութ է:
Որչափ ջահեր ու ճրագներ չեմ խնա-
յեր, այնչափ ստուերը ճակատնուդ
վերայ կը մնայ: Իմ երաժշտութիւնն
ալ քիչ մի չզուարթացներ ձեզ, դո-

նէ: — Ե՛, խնդացէք քիչ մի տես-
նեմ:

ԱՆՃԷԼՈ. — Այո, կը խնդամ: —
Չըսիք ինձ որ այն երիտասարդը, որ
ձեզ հետ Բատուա եկաւ, ձեր եղ-
բայրն է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո: Ետքը:

ԱՆՃԷԼՈ. — Դեռ հիմակ իւր հետ
կը խօսէիք: Բայց անոր հետ եղող
այն միւս երիտասարդը ո՞վ էր:

ԼԱԹԻՍՊ. — Իւր բարեկամը: Վի-
չենցեան մի որ Անաթէսթօ Կալէօֆա
կը կոչուի:

ԱՆՃԷԼՈ. — Ու ձեր եղբորն անու-
նըն ինչ է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ռօտօլֆօ, տէր իմ,
Ռօտօլֆօ: Արդէն հարիւր անդամ
մեկնած եմ ձեզ այս բանը: Կաղաչեմ
ասկէ աւելի անուշ բան մի չունիք ը-
սելու:

ԱՆՃԷԼՈ. — Կերեցէք, թիսպ, ալ
ուրիշ հարցումներ չեմ ըներ: Բայց
գիտէք որ երէկ Ռօտօլֆօյան շատ շը-
նորհալի կերպով խաղացիք, որ այս
քաղաքս շատ երջանիկ է ձեզ իւր մէջ
ունենալուն, և թէ բոլոր Իդալիան
որ կը զարմանայ ձեզ, թիսպ, կը նա-
խանձի այս Բատուացիներէն, զոր
դուք այնքան կը մեղքնաք: Ա՛, բոլոր
այն ամբօթը, որ կը ծափահարէ ձեզ
անհանգիստ կընէ իս: Կախանձէս կը
ճայթիմ երբ ձեզ այնչափ աչերու
համար աղւոր կը տեսնեմ: — Ա՛
թիսպ, ո՞վ էր այն մարդը որուն այս
գիշեր դրան մէջ կը խօսէիք:

ԼԱԹԻՍՊ. — Կերեցէք, թիսպ, ալ
ուրիշ հարցումներ չեմ ըներ: — Շատ

աղէկ կը պահէք ձեր խօսքը : — Այն մարդը , տէր իմ , Վերջիլիօ Թասքան էր :

ԱՆՃԷԼՕ . — Իմ տեղակալը :

ԼԱԹԻՍՊ . — Ձեր նուիրակը :

ԱՆՃԷԼՕ . — Բայց ի՞նչ կ'ուզէիք անորմէ :

ԼԱԹԻՍՊ . — Հիմայ թէ որ չհաճիմ ըսել ի՞նչ կ'ընէք :

ԱՆՃԷԼՕ . — Թիսպ . . .

ԼԱԹԻՍՊ . — Բայց ոչ , իմ սիրտն չար չէ , ահա այս է պատմութիւնը : Պիտէք միթէ ես ո՞վ եմ . ոչինչ , ժողովրդեան մէկ աղջիկ , դերասանուհի մի , բան մի որ այսօր կը շոյէք ու վաղը կը կոտորտէք , հետը խաղալով : Ուստի ուրեմն , որչափ որ պզտիկ բան մ'եմ , ես ալ մայր մի ունեցայ : Պիտէք միթէ ի՞նչ բան է մայր մի ունենալը . դուք ունեցած էք բնաւ մայր մի . դիտէք միթէ ի՞նչ բան է մանուկ ըլնելը : Խեղճ մանուկ մի , տկար , մերկ , թշուառ , անօթի , մինակ , ու զգաս որ քովդ , շուրջդ , վերադ , քալող երբ կը քալես , կեցող երբ կը կենաս , ժպտող երբ կը լաս , կին մի կայ . . . — ոչ , դեռ չգիտցուիր անոր կին մի ըլնելը , — հրեշտակ մի կայ , որ քեզ կը դիտէ , որ քեզ խօսիլ կը սովորեցնէ , որ քեզ խնդալ կը սովորեցնէ , որ քեզ սիրել կը սովորեցնէ , որ քու մատներն իւր ձեռներուն մէջ կը տաքցնէ , մարմինդ իւր ծունկերուն մէջ , հոգիդ իւր սրբտին մէջ , որ իւր կաթը կը տայ քեզ երբ պզտիկ ես , իւր հացը երբ կը մեծնաս , իւր կեանքը միշտ որուն

դուն Մայր իմ , կ'ըսես , և որ քեզ Որդեակ իմ , կ'ըսէ , անանկ անուշ կերպով մի որ այս երկու բառերն զԱստուած կը զուարճացնեն : — Ուստի ուրեմն , ահա ասանկ մայր մի ունէի ես : Խեղճ կին մի առանց ամուսնույ , որ Պրեսչիա հասարակաց հրապարակներուն մէջ երգեր կ'երգէր . Ես ալ իւր հետ կը պտըտէի : Այս կերպով քանի մի սաակ կը նետէին մեզ : Ասանկ կըսկսի ահա իմ կեանքը : Մայրս սովորաբար Աթթա Մեւթա արձանին տակ կը կենար . () ր մի կ'երևի թէ առանց հասկնալու երգած երգին մէջ Վենետիկի տէրութեան դէմ թշնամանական բառեր կար , որուն վերայ մեր շուրջը կեցող դեսպանի մի մարդիկը կը խնդային . 'Այոյն միջոցին ապենակալ մի կանցնէր անկէ , տեսաւ , լսեց ու ետեէն եկող պաշտօնակալին ըսաւ , Ի կախաղան այս կին ! Վենետիկի տէրութեան մէջ ասանկ բան մի շուտ կը կատարուի : Մայրս բռնուեցաւ նոյն հետայն : Վայվեր կինը բան մի չէր ըսեր , ըսէր նէ ալ ի՞նչ օգուտ . իսկ ինչ ու աչքէն արցունքի հատ մի ճակտիս վերայ անկաւ , բռնեց իւր վզէն կախուած խաչելութիւնը ու կեցաւ որ կապուի : () ! այն խաչելութիւնը դեռ աչքիս առջևն է : Փայլուն փղնձէ շինուած էր այն , ու իմ անունն ալ , Թիսպ , խոշոր կերպով գաշոյնի մի ծայրովը գրուած էր անոր վարի դին . Ես այն ատեն տասն վեց տարու էի , ու այն մարդերուն մայրս կապելնին կը դիտէի լեղուս բռնուած ,

ձայնս քաշուած, չկրնալով լալ, անշարժ, պաղած, կէս-մեռ, երազի մէջ եղածի պէս: Բոլոր ամբոխն ալ ձայն չէր հանէր: Սակայն ատենակալին հետ պղտիկ աղջիկ մ'ալ կար, որուն ձեռնէն էր բռնած, այն աղջիկը յանկարծ 'ի դուրս շարժեցաւ: () ! Ինչ մէկ անուշիկ աղջիկ էր ան, տէր իմ: Խեղճը ատենակալին ոտները անկաւ, այնքան լացաւ, այնքան լացաւ, անանկ պաղատող արցունքով ու անանկ անուշ աչերով որ մօրս համար ներումն առաւ: Այո, տէր իմ, երբ մայրս աղատեցաւ, բռնեց իւր խաչելութիւնը ու այն աղւոր աղջկան տուաւ ըսելով. — Տիկին, պահեցէք այս խաչելութիւնը, այս ձեզ երջանկութիւն կը բերէ: Անկէ 'ի վեր մայրս մեռած է, սուրբ կին! Ես հարուստ եղայ, ու կուզեմ նոյն աղջիկը տեսնել, այն հրեշտակը որ մայրս աղատեց: Ա՛վ դիտէ, հիմայ կին եղած է ան ու հետեաքար թշուառ: Գուցէ ինքն ալ հիմակ ինձ հարկաւորութիւն ունի: Այն ամեն քաղաքները ուր կերթամ, նուիրակը, ոստիկանութեան պաշտօնապետը կը կանչեմ ու կը հարցնեմ: Ու անոր որ նոյն կինը դտնէ տասն հազար ոսկի պիտի տամ: Ահա ինչու համար քիչ մ'առաջ Վիրճիլիօ Թասքա ձեր նուիրակին հետ կը խօսէի: Գո՛հ էք հիմայ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Տասն հազար ոսկի! Բայց նոյն կնոջ ինչ կրնաք տալ թէ որ դտնէք:

ԼԱԹԻՍՊ. — Իմ կեանքը թէ որ ուզէ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Բայց ինչպէս պիտի ճանչէք զինքը:

ԼԱԹԻՍՊ. — Սօրս խաչելութենէն:

ԱՆՃԷԼՕ. — Պահ! Հիմայ կորուսած է զայն:

ԼԱԹԻՍՊ. — () չէ! Այս կերպով վաստկուած բան մի չկորսուիր:

ԱՆՃԷԼՕ. — (Հօժօրէյը Կեանքով) — Տիկին, տիկին! Հոն մարդ մի կայ! զիտէք որ մարդ մի կայ հոն:

ԼԱԹԻՍՊ. — (Քրտիլ Բռնակով) — Ետէր Աստուած! այո զիտեմ որ մարդ մի կայ հոն, որ դեռ կը քնանայ խորունկ քունով: Հա տեսնեմ ձեզ, կըրնայիք մի սըւորմէ ալ վախել: Իմ խեղճ Հօմօտէյն է ան, տէր իմ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Հօմօտէյ! Ինչ բան է այն, Հօմօտէյ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Այն, Հօմօտէյ, մարդ մի է, տէր իմ, ինչպէս այս, Լաթիսպ, կին մի է, Հօմօտէյը, տէր իմ, կիթառ ջալող մ'է, զոր Սէն — Սարքի Գահերէցը, իմ բարեկամներէն մին, ուղղած է ինձ նամակով մի, զոր թէ որ ուզեմ կը ցուցնեմ ձեզ, անպիտան նախանձոտ, ու այն նամակին հետ ընծայ մ'ալ կայ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Ինչպէս:

ԼԱԹԻՍՊ. — ()', ճշմարիտ վենետացի ընծայ մի: Տուի մի որ պարզապէս երկու սրուակ կը պարունակէ, մէկը սև մէկը ճերմակ: Ճերմակին մէջ պինտ զօրաւոր նարբօթիք մի կայ որ տասն երկու ժամ մահու նման քունով մի կը քնացընէ. սեին մէջ ալ թոյն կայ, այն սոսկալի թոյնէն զոր Սալասթիան Բարին կերցուց հա-

լուէի դեղճատի մի մէջ, ինչպէս գիտէք : Պ. Գահերէցը կը դրէ ինձ որ այն առիթ մի պարահաճ ատեն կրնայ ծառայել : Ասկէ դատ պատուելի Գահերէցը կիմացնէ որ այն նամակին ու ընծային բերող խեղճ մարդը ապուշ է : Տասն հինգ օր կ'ըլնի որ հոս է ան, ու տեսած ըլնել պէտք էիք զինքը մինչև հիմայ, խոհանոցը փորը կը կշտացնէ, դտած անկիւնը կը քնանայ, կը ջալէ, կ'երգէ, ըստ պատելով որ Վլէնցա վերադառնայ : Հիմայ Վլէնետիկէն եկած է : Բարէ մայրս ալ այսպէս կը թափառէր : Ու զածին չափ քովս պիտի պահեմ զինքը : Այս գիշեր քիչ մի ատեն ընկերութիւնը զբօսցուց, բայց մեր հանգէսէն չախորժեր ու կը քնանայ : Ահա այսպէս պարզ բան մ'է այս :

ԱՆՃԵԼՕ. — Այս մարդուն համար պատասխանատու էք դուք :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ենայինք, խնդալ կուզէք, ինչ աղւոր առիթ դտաք այսպէս ահաբէկ ըլնելու, կիթառ ջալող մի, ապուշ մի, մարդ մի որ կը քնանայ : Ասա ! տէր Բօտէսթա, կաղաչեմ ինչ ունիք : Ձեր կեանքն ասոր — անոր վերայ հարցումներ ընելով կ'անցնէք : Ամեն բանէ կը կասկածիք : Ասա խա՛նձ է այս թէ վախ :

ԱՆՃԵԼՕ. — Թէ մէկն ու թէ մէկալը :

ԼԱԹԻՍՊ. — Աստիճաք կը հասկընամ : Ինքզինքնիդ երկու կին հսկելու ստիպեալ կը կարծէք : Բայց վախ, դուք տէրը, դուք որ ամենուն վախ կը տաք, ընդհակառակն :

ԱՆՃԵԼՕ. — Դողալուս առաջին պատճառ ահա այդ է : — (Թիսպի Ժողովուրդի Գաթ յայնձ.) Մտիկ ըրէք, Թիսպ : Այո, աղէկ ըսիք, այո, հոս ամեն բան կրնամ ընել ես, տէր, բռնաւոր ու իշխան եմ այս քաղաքին, ես այն Բօտէսթան եմ զոր Վլէնետիկ Բատուաի վերայ կը գնէ, այսինքն վաղըին ճիրանը դառնուկին վերայ : Այո, ամենակար եմ, բայց որչափ որ ինքնիշխան եմ, իմ վերայ ալ, կը լըսէք, Թիսպ, մեծ, սոսկալի ու գիշերադէմ բան մի կայ, ու այս բանն Վլէնետիկէն է : Ու զիտէք միթէ Վլէնետիկ ըսուածը ինչ բան է, խեղճ Թիսպ, Վլէնետիկ, հիմայ կըսեմ ինչ է, կառավարութեան էնքիզիսիօնըն, Տասանց ժողովն է, Օ ! Տասանց ժողովը, ցած խօսինք, Թիսպ, դուցէ հոս ծակէ մի մեզ մտիկ կընէ : Այնպէս մարդեր զոր մեզմէ և ոչ մէկը կը ճանչէ, բայց որ ամենին կը ճանչեն, անանկ մարդեր, որ վայր մի տեսանելի չեն, բայց որ ամեն մահաբեմերու վերայ տեսանելի կըլնին, անանկ մարդեր որոնց ձեռներուն մէջն են ամեն գլուխները, ձերը, իմը, Տօթինը, բայց ոչ դատաւորի վերարկու, ոչ ուրար, ոչ պսակ ունին, բան մի չունին որ աչքի զարնէ, բան մի որով կարենաս ըսել : Ասալ անոնցմէ է : Հատ — շատ իրենց զգեստին տակ դաղտնի նշան մի. բայց ամեն վայր դորձակալներ, ամեն վայր արքանեակներ, ամեն վայր դահիճներ, անանկ մարդեր որ ժողովրդեան ուրիշ կերպարան չեն ցուցներ, այլ

միայն Սէն - Մարքի գաւիթներուն տակայն տխուր սղինձէ բերանները (1), բերանք մահաբեր, զոր ժողովուրդը համը կը կարծէ, և որ շատ բարձր և շատ սոսկալի կերպով կը խօսին սակայն, ինչու որ ամեն անցնողի կը սեն։ Սառնեցէք. — Ընդամ մի մատնուեցա՞ր, կը բռնուիս, անգամ մի բռնուեցա՞ր, ալ ամեն բան լնցած է։ Վենետիկ ամեն բան, զաղտնի, ծածուկ, ասպահովութեամբ կը կատարւի։ Արդատաբարտութիւն, կըստաննուիս, բան մի չանսնուիր, բան մի չլսուիր, ձայն մի չելներ, մէկը չըտեսներ, գատապարտեալը ակնակապ մի ունի, դահիճը գիմակ մի։ Մահաբեմի վերայ ինչ կը խօսէի հիմայ, կը վրիպէի։ Վենետիկ մահաբեմի վերայ չմեռնիր մէկը, այլ կ'անհետանայ։ Յանկարծ ընտանիքի մի մէջ մէկը կը սպակոխ։ Ի՞նչ եղաւ ան։ Գնտակները, հորերը, (Օսթանօ ջըրանցը) գիտեն։ Երբեմն գիշերը ջուրին մէջ բանի մի անկնելուն ձայնը կ'առնես։ Ըյն ատեն նայէ որ շուտ

անցնիս։ Սակայն պարհանդէսներ, խնճոյներ, լուսաւորութիւններ, երաժշտութիւն, կոնտոլներ, թատրոններ, հինգ ամիս բարեկենդան, ահա Վենետիկ։ Դուք, թիսպ, աղւոր դերասանուհիս, ասոնք միայն գիտէք, իսկ ես, ատենակալ, մեկալներն ալ գիտեմ։ Մտիկ ըրէք դեռ։ Ըմեն պալատի մէջ, տօթին պալատին մէջ, իմոյն մէջ, մէջը բնակողէն ծածուկ մէկ զաղտնի նրբանց կայ, որ ամեն սրահներուն, ամեն սենեակներուն, ամեն մահճակալներուն անդադար մատնիչն է։ մութ ճամբայ մի, որուն ոչ դուն ալ ուրիշները գիտեն դուռը, և որոնց շուրջ սողալն կիմանաս առանց գիտելու թէ ո՞ւր են։ զաղտնի խրամ մի, որուն մէջ անդադար մարդիկ կերթան կըզան ու բան մի կը կատարեն։ Ու այն անձնական վըրէժներն ալ որ ասոնց հետ կը խառնուին ու այս մութին մէջ ճամբայ կը գտնեն։ Շատ անգամ գիշերը կենեմ կը նստիմ ու պատին մէջ ոտքի ձայներ կը լսեմ։ Ըհա ինչ ճընշման տակ կ'ապրիմ, թիսպ։ Ես Բատուաի վերայ եմ, բայց այս բաներն ալ իմ վերայ են։ Հրաման ունիմ սոսկալի ըլնելու։ Բոնաւոր ըլնելու պայմանաւ է որ իշխան եղած եմ։ Սէկու համար, որուն կուղէ ըլնի, ներումն մի ուղէք ինձմէ, ինձմէ որ բան մի չեմ կրնար զլանալ ձեզ, կը կորսընցունէք իս։ Պատժելու համար ամեն բան ներուած է ինձ, ներելու համար ոչինչ։ Ըյն, այս սյուսէս է։ Բատուաի բոնաւոր, Վենետիկի դե-

1. Վենետիկ. Սէն. Մարքի գաւիթներուն տակ երկու սղինձեայ տախտակներ կային բերաններն բաց։ Թէ որ մէկը ուրիշ անձ մի մատնել ուզէր, նոյնին անունը թուղթի մի վերայ կը գրէր ու տախտակներուն բերանին մէջ կը նետէր զայն։ Այս կերպ մատնութեամբ կատարուող թենէն բռնուելով, նշանաւած ամբը, սոսկալի տանջանք, որնայ հնարման մէջ Վենետիկ կը դերասանէր զբոլոր աշխարհ, կը տանջուէր։

րի: () ! շատ աղէկ կը հսկեն վերաս,
մի վախէք: Ա! այն Տասանց ժողովը.
Սինակ գործաւոր մի շտեմարանի մի
մէջ փակեցէք ու այն գործաւորին փա-
կան մի շինել տուէք. փականը լմըն-
նալէն առաջ ահոր բանալին Տասանց
ժողովին գրպանին մէջն է: Տիկին,
տիկին! ինձ ծառայող պաշտօնեայն
կը լրտեսէ իս, բարեւ տուող բարե-
կամս կը լրտեսէ իս, իս խոստովան-
ցընող քահանայն կը լրտեսէ իս,
ինձ, կը սիրեմ քեզ, ըսող կինը,
այո, թիսս, կը լրտեսէ իս:

Ա.Բ.Թ.Ս.Պ. — Ա! տէր իմ:

ԱՆՃԵԼՕ. — Գուք գեռ չ'ըսած էք
ինձ որ իս կը սիրէք, խօսքս ձեզ հա-
մար չէ, թիսս: Այո, կրկին կըսեմ,
ամեն ինձ հայողը Տասանց ժողովին
մէկ աչն է, ամեն ինձ դպողը Տասանց
ժողովին մէկ ձեռն է, ձեռն ահեւելի
որ առաջ երկար ատեն կը շօշափէ,
ու ետքը յանկարծակի կը բռնէ: () !
պերճափայլ Բօտէսթա մ'եմ, անանկ
չէ: Սակայն կրնայ ըլնել որ վաղն
յանկարծ սենեակիս մէջ նուիրակ մի
երեւի, ու ինձ իւր ետեւէն եր-
թալ հրամայէ, և այն որչափ թշուա-
ռական նուիրակ մ'ըլնի՝ պարտիմ հե-
տեւիլ անոր. ո՛ւր. ստորերկրեայ վայր
մի, ուրիշ ան մինակ պիտ'ելնէ: Տի-
կին, վենետիկէ ըլնելը մազէ մի
կախուած ըլնել է: () ! տխուր ու ոռո-
կալի վիճակ մի է վիճակս, տիկին,
այսպէս միշտ ծռած ըլնել այն բոր-
բոքեալ հնոցին վերայ, որուն Բատուա
անուն կը տան, երեսս միշտ դիմակով
մի ծածկած, իմ բռնաւորական պաշ-

տօնս կատարելու դատելալ, պատա-
հարներէ, դդուշուծիւններէ, դար-
հուրանքէ շրջապատեալ, միշտ պայ-
թումէ մի վախելով, ու երկնչելով
անդադար իմ գործով իսկ կարկամ
մեռանելէ, ինչպէս քիմիաբան մի իւր
թոյնով: — Մեղքեք իս և մի հարցը-
նէք ինչո՞ւ կը դողամ, տիկին:

Ա.Բ.Թ.Ս.Պ. — Ա, տէր Ատուած,
ինչ սոսկալի վիճակ է եղեր ձեր վի-
ճակը:

ԱՆՃԵԼՕ. — Այո, ես այն գործին
իմ որով ժողովուրդ մի ուրիշ մէկ
ժողովուրդ կը կտտէ: Այս տեսակ
գործիները շուտ կը մաշին ու ստէպ
կը կոտորին, թիսս: Ա! թշուառ եմ.
Ինձ համար աշխարհիս վերայ մէկ ա-
նուշ բան կայ միայն, ու այն ալ
դուք էք: Սակայն աղէկ կը դամ որ
չէք սիրեր իս: Գոնէ ուրիշ մէկն ալ
չէք սիրեր, անանկ չէ:

Ա.Բ.Թ.Ս.Պ. — Ընէ, տէր իմ, չէ,
հանդարտ եղիք:

ԱՆՃԵԼՕ. — Բայց այդ չէն կը նա-
յիմ որ աղէկ չէք ըսեր:

Ա.Բ.Թ.Ս.Պ. — Իրաւ որ կըցած իս պէս
կըսեմ:

ԱՆՃԵԼՕ. — Ա! իմս մ'ըլնիք կը
հաւանիմ, բայց ուրիշի մ'ալ մ'ըլ-
նիք, թիսս, չըլնի իմանամ որ ու-
րիշ մէկը...

Ա.Բ.Թ.Ս.Պ. — Թէ որ ինձ այդպէս
նայելով ինքզինքնիդ տղւոր կը կար-
ծէք:

ԱՆՃԵԼՕ. — Ա! թիսս, ե՞րբ պիտի
սիրէք իս:

ԼԱ ԹԻՍՊ. — Երբ հոս ամեն մարդ սիրէ ձեզ :

ԱՆՃԻԼՕ. — Բարէ : Հոգ չէ, միայն թէ Բատուա մնացէք : Ես չեմ ուզեր որ Բատուաէն մեկնիք, կը լսէք : Թէ որ դուք երթաք իմ կեանքն ալ պիտի երթայ : — Տէր Ատուած, մէկը դէպ ի մեզ կը գայ : Արդէն երկար ատեն է որ իրարու հետ խօսելնիս կրնան տեսնել. այս բանը կրնայ Վենետիկի կասկածներ տալ : Կերթամ ես ալ : (Կենաւով ու Հոգեպէս ցոյցներով) Այս մարդուն համար սրտասխանատու էք դուք :

ԼԱ ԹԻՍՊ. — Այո՛, իբր ի քուն մանկան մի համար :

ԱՆՃԻԼՕ. — Եկողը ձեր եղբայրն է : Ձեզ անոր հետ կը թողում :

(Էլբնայ)

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

ԼԱ ԹԻՍՊ., ՌՕՏՕԼՖՕ («Լէր հագած, ալ լեշեր, ալ փեղոսք փեղոսքէն զերայ. »)
ՀՕՄՕՏԷՅ (Քշտ և Կոն)

ԼԱ ԹԻՍՊ. — Ա՛ ! Ռօտօլֆօն է . Ա՛ ! Ռօտօլֆօ, դո՛ւն ես : Եկուր, ես քեզ կը սիրեմ : (Անճեւօն հագած կողմէ դուռնաւով .) Ընէ, բռնաւոր անմիտ, եղբայրս չէ, այլ սիրահարս է : — Եկուր, Ռօտօլֆօ, արի զինուորս, աղնիւ տարագիրս, վեհանձն ընկերս, ինձ նայէ աղէկ մի : Աղ որ ես, կը սիրեմ քեզ :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Թիսպ, . . .

ԼԱ ԹԻՍՊ. — Ինչո՞ւ Բատուա գալ

ուզեցիր, կը տեսնես հիմա, ահա թափարթին մէջ բռնուեցանք : Ա՛լ հիմա չենք կրնար մեկնիլ ասկէ . Քու վեհապետը ուր որ երթանք ստիպեալ ես իմ եղբորն տեղ անցնելու : Այս Բօտէսթան քու խեղճ թիսպին զարնըւերէ . այսպէս բռնած է մեզ ու չուզեր թողուլ : Բայց ես միշտ դո՛ղի մէջ եմ որ ով ըլնելդ չիմանայ : Օ՛ ! ինչ տանջանք : Սակայն հոգս չէ, ինձի բան մի պիտի չկրնայ բացուիլ այս բռնաւորը : Այս բանին վերայ ասա հով ես, անանկ չէ՞, Ռօտօլֆօ : Բայց ես կ'ուզեմ որ անհանգիստ ըլնիս դուն՝ ես կ'ուզեմ որ նախանձիս անորմէ ամեն բանէ անաջ :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Աղնիւ ու սքանչելի կին մ'էք, թիսպ :

ԼԱ ԹԻՍՊ. — Օ՛ ! ես կը նախանձիմ քեզ համար, կը համկնամ, նախանձոտ եմ : Սա Անճեւօ Սալիբիէրին, սա Վենետացին, որ նախանձոտութեան վերայ կը խօսէր ինձ, որ նախանձոտ ըլնել կերեակայէ, սա մարդը և ուրիշ շատ բաներ ալ կը խառնէ անոր հետ : Ա՛ ! երբ նախանձոտ կըլնի մէկը, տէր իմ, Վենետիկ աչքին չերեիր, Տասանց ժողով աչքին չերեիր, նուիրակներ, ըսեններ, Օռֆանօ ջրանցը, աչքին չեն երեիր, միայն մէկ բան կ'ունենայ իւր անջին, իւր նախանձը : Ես, Ռօտօլֆօ, քու ուրիշ կիներու հետ խօսիլը տեսնել չեմ կրնար, անոնց հետ խօսիլդ միայն մեծ ցաւ կը տայ սրտիս : Ինչ իրաւունք ունին անոնք քու խօսքերուն : Օ՛ ! հակառակորդ մի Ռօտօլֆօ :

Ֆո, չըլնի որ հակառակորդ մի տաս
ինձ, զի կը մեռցնեմ զան: Տես, կը
սիրեմ քեզ, բոլոր կեանքիս մէջ մի-
նակ սիրած մարդս դուն ես: Իմ
կեանքը երկար ատեն տրտում էր.
հիմայ կը փայլի: Պառն իմ լոյսն ես.
Քու սէրը արևի պէս իմ վերայ
ծագեցաւ: Ուրիշ մարդեր իս սառու-
ցած էին: ()! Ինչո՞ւ տասն տարի ա-
ռաջ չհանդիպեցայ քեզ, ինձ անանկ
կերևի որ մարմնոյս այն ամեն մասերը
որ հիմայ պաղէն մեռած են, կենդանի
պիտի ըլնէին դեռ: Ի՛նչ ուրախու-
թիւն վայրկեան մի քեզ հետ մինակ
ըլնել ու կարենալ խօսակցիլ: Ի՛նչ
յիմարութիւն ըրինք Ռատուա դալով:
Ասանկ միշտ զգուշութեամբ ապրելու
ստիպեալ ենք հիմակ: Ա՛! Ռօտօլֆօ,
այո, սիրահարս ես, եղբայրս մի! Վա-
յէ, ուրախութենէս խենդ կը դառնամ
երբ քեզ հետ սանկ հանդիսա կը խօ-
սիմ: Կը տեսնես որ խելք չկայ գլու-
խըս: Պառն ալ կը սիրես ին:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ո՞վ կրնայ չսիրել
ձեզ, թիսպ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Թէ որ ուրիշ անդամ
ձեզ կըսես, գիտնաս որ կը սրդողիմ:
Ա՛! տէր Աստուած, երթալ քիչ մի
կոչնականներու ալ երևիլ պէտք եմ:
Ի՛նչ նայիմ, քանի մի ատենէ ի վեր
կերպարանդ տրտում կը տեսնեմ: Բայց
տրտում չես, անանկ չէ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ոչ, թիսպ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Հիւանդ չե՞ս:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ոչ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Նախանձոտ չե՞ս:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ոչ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո, ես կուզեմ որ
նախանձոտ ըլնիս. եթէ ոչ պիտի
քսեմ որ իս չես սիրեր: Ե՛, նայինք,
տրտմութիւն պէտք չէ: Ա՛ սա! բայց
իմ սիրտը միշտ գողի մէջ է, դուն
ալ անհանդիսա չե՞ս: Հոս մէկը չը-
դիտե՞ր իմ եղբայրը չըլնելդ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ոչ մէկը Անաթէս-
թօնն զատ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Քու բարեկամը: ()!
անկէ ապահով եմ: (Անաթէսթօ Կա-
լեօֆօ! Ե՛ Ժոնէ.) Ա՛հա, ճիշտ ինքը:
Քանի մը վայրկեան քեզ իրեն պիտի
յանձնեմ: (Ի՛նչու) Պարոն Անա-
թէսթօ, նայեցէք կաղաչեմ, որ կնոջ
մի հետ չխօսի:

ԱՆԱԳԷՍԹՕ. — Անհոգ եղիք, տի-
կին:

Լ. ԹԻՍՊ. Կ'երևայ

ՏԵՍԵՐԱՆ Գ.

ՌՕՏՕԼՖՕ, ԱՆԱԳԷՍԹՕ ԿԱԼԵՕՓԱ

ՀՕՄՕՏԷՅ (Ե՛ Ժոնէ)

ԱՆԱԳԷՍԹՕ. — (Թիսպին երևալը Դե-
փօլ.) ()! սքանչելի: — Ռօտօլֆօ,
երջանիկ ես, կը սիրէ քեզ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Անաթէսթօ, երջանիկ
չեմ, ես չեմ սիրեր զինքը:

ԱՆԱԳԷՍԹՕ. — Ինչպէս, ինչ ը-
սիր:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — (Հօճօթեյը Կեանքէլ)
Սա հոն քնացող մարդը ո՞վ է:

ԱՆԱԳԷՍԹՕ. — Ոչինչ, այն խելճ
երածիշտն է զոր գիտես:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ա՛! այո, այն ապու-
շը:

ԱՆԱՓԷՍԹՈ . — Ի՞նչ թիսսոր չես սիրեր , կարելի՞ բան է այս . ի՞նչ ըսիր հիմա , ի՞նչ :

ՌՕՏՕԼՖՈ . — Ա՛ ! բան մ'էր ըսի . Սոցիր զուէն զայն :

ԱՆԱՓԷՍԹՈ . — Ի՞նչ թիսսոր , սրտաւոր ի՞նչ !

ՌՕՏՕԼՖՈ . — Ի՞նչ սրտաւոր ի՞նչ , բայց ես չեմ սիրեր զի՞նք :

ԱՆԱՓԷՍԹՈ . — Ի՞նչ չէ :

ՌՕՏՕԼՖՈ . — Սի հարցներ :

ԱՆԱՓԷՍԹՈ . — Ես , քու բարեկամը , ԼԱԹԻՍՊ . — (Գալուստի տէր ի Ռօտօլֆօն Վալէլի ժողովոյ) Եկայ միայն բառ մի ըսելու համար . կը սիրեմ քեզ : Հիմա ալ կ'երթամ :

(Վալէլի ի՞նչ)

ԱՆԱՓԷՍԹՈ . — (Ա՛նք երբեք տէր ի՞նչ .) Վալէլի թիսսոր :

ՌՕՏՕԼՖՈ . — Կեանքիս անդունդը զաղտնիք մի կայ զոր ես միայն զիտեմ :

ԱՆԱՓԷՍԹՈ . — () Ի՞նչ քու բարեկամին կը յայտնես զայն , անանկ չէ : Այս օր շատ տրտում կերելիս , Ռօտօլֆօ :

ՌՕՏՕԼՖՈ . — Այո . Քիչ մի միտակ թող իս :

Անափէսթօ ի՞նչ : Ռօտօլֆօ քան ի՞նչ
 քան ի՞նչ անարար ի՞նչ : Երբ Ա-
 նափէսթօ ի՞նչ , Հօսօլֆօ ի՞նչ : Երբ
 Բանայ , ի՞նչ , աստ յարապարակ ի՞նչ :
 Ռօտօլֆօն . որ դէմ ճարտար-
 լիկնայ մէջ լալուած է , երբ ի՞նչ
 ի՞նչ :

ՏԵՍԵԼԱՆ Դ .

ՌՕՏՕԼՖՈ , ՀՕՄՕՏԷՑ :

(Հօսօլֆօն ի՞նչ Ռօտօլֆօն ի՞նչ
 Էրայ ի՞նչ : Ռօտօլֆօ ի՞նչ Դանայոն
 շարժանք ի՞նչ ի՞նչ :)

ՀՕՄՕՏԷՑ . — Ձեր անունը Ռօտօլֆօն
 ի՞նչ , այլ Երբեք ի՞նչ տա Ռօմանոն :
 Դուք հին ու Բատուալի մէջ տիրող
 ընտանիքէ մ'էք , որ երկու հարիւր
 տարիէ ի վեր աքսորեալ է Բատուալէն :
 Սուտ անունով մի հիմա քաղքէ քա-
 ղաք կը թափառիք , երբեմն Վալէլի
 կի տէրութեան մէջ իսկ մտնել հա-
 մարձակելով : Եթէ տարի կայ , ի
 Վալէլի , այն ատեն քսան տարու-
 էիք դուք , օր մի մէկ եկեղեցւոյ մէջ
 պինտ աղւոր օրիորդ մի տեսաք : Այն-
 ժօր՝ Լը - Արան եկեղեցւոյն մէջ :
 Դուք անոր ետեւէն չդացիք . ի Վալ-
 էլի , կ'ըսէ մի հետեւիլ դաշոյնի մի
 հարուած փնտրել է . բայց ստեղծ յոյն
 եկեղեցին եկաք : Օրիորդն ալ եկաւ
 հոն : Դուք անոր զարնուեցաք , ան
 ալ ձեզ : Առանց անոր անունը զիտ-
 նալու , ինչու որ բնաւ չդիտցաք , դեռ
 չէք զիտեր , ձեզ համար միայն Դա-
 դարինա կը կոչուի ան , միջոց դուք
 անոր դիր գրելու , ան ալ ձեզ սրտ-
 տասխանելու : Չիչիլիա խաթունն ա-
 նունով կ'ըսէ մի տուն անոր հետ շատ
 անդամ տեսնուեցաք : Ձեր ու անոր
 մէջ այս սէրը շատ սաստիկ եղաւ ,
 բայց ան անարատ մնաց : Այս օրիոր-
 դը աղնուական էր . ահա անոր վրայօք
 բոլոր զիտցածնիդ : Աղնուական Վալ-
 էլի :

նետուհի մի, մէկ աղնուական Վենետ-
տացիի կամ թագաւորի հետ կրնայ
կարգուիլ. դուք Վենետացի չէք, ու
ալ թագաւորութիւն ալ չունիք: Աք-
սորեալ ըլնելով չէիք կրնար ալ յու-
սալ անոր: Մէկ օր ժամագիր վայրը
չեկաւ ան. Չէչիլիա խաթունը իմա-
ցուց ձեզ որ կարգած էին զան: Սակայն
ինչպէս անոր հօրը անունը չէիք գի-
տեր, էրկանը անունն ալ չըկրցիք
գիտնալ: Այն ատեն դուք Վենետի-
կէն մեկնեցաք: Այն օրէն 'ի վեր բո-
լոր Իգալիան ժուր եկաք, բայց սէ-
րը միշտ ձեր հետն էր. Ինքզինքնիդ
հաճութեանց, զբօսանաց, խենդու-
թեանց, մոլութեանց տուիք: Ի դուրս
Ուրիշ կիներ սիրելու ջանացիք, և
ուրիշներ սիրել իսկ կարծեցիք, ինչ-
պէս այս դերասանուհին, Լա թիսպլը:
Դարձեալ 'ի դուր: Հին սէրը միշտ
նորերուն տակէն երևան ելաւ: Ե-
րեք ամիս կայ Բատուա եկած էք Լա
թիսպլին հետ որ ձեզ իւր եղբորը
տեղ կ'անցնէ Բօտէսթան, տէր Ան-
ճէլօ Մալիբիէրին, Լա թիսպլին
զարնուեցաւ. և ձեզ ահա ինչ որ պա-
տահեցաւ: Մէկ գիշեր, փետրվարի
վեցին, Սօլինօ կամուրջին վերայ ձեր
քովէն կին մի անցաւ. ձեռննուդ բըռ-
նեց ու Սանբիէրօ փողոցը տարաւ ձեզ:
Այն փողոցին մէջ Մակարրուֆի հին
պալատին աւերակները կան, զոր Լի-
ժէլինօ Գ. ձեր նախահայրը կործա-
նած է, այն աւերակներուն մէջ մէկ
խրճիթ կայ. այն խրճիթին մէջ Վե-
նետիկի կինը գտաք, զոր կը սիրէք
և որ կը սիրէ ձեզ եօթն տարիէ ի

վեր: Այն օրէն ի վեր, շարաթր ե-
րեք անգամ իրարու հանդիպեցաք նոյն
խրճիթին մէջ: Բայց այն թէ իւր սի-
րոյն թէ իւր պատուոյն թէ ձեզ և թէ
իւր էրկան հաւատարիմ մնաց: Ու միշտ
իւր անունը պահելով: Հիմայ հինգ
շաբաթ է որ զինքը տեսած չէք: Ու
ասոր սրտաճառն ալ ան է որ էրիկը
կը կասկածի անորմէ, ու փակած կը
պահէ զան: — Ատուան մօտ ենք.
հիմալ արեւը կը ծագի: — Դուք զան
ամեն վայր կը փնտրէք, չէք գտներ ու
բնաւ պիտի չգտնէք: — Կուզէք տես-
նել զինքը այս գիշեր:

ՌՕՏՕԼՓՕ. — (Պշտեալ զան դիտե-
լով) Ո՞վ էք դուք:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ա՛հ հարցումներ, Չեմ
պատասխաներ: — Բսել է որ այն կի-
նը չէք ուզեր տեսնել այսօր:

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Այո, այո, տեսնել
զան. կուզեմ տեսնել զան. Աստու-
ծոյ սիրոյն համար. տեսնել զան մէկ
վայրկեան և մեռնիլ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Կը տեսնէք:

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Ո՛ւր:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Իւր տունը:

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Բայց ըսէք, ան! ո՞վ
է. անունը ի՞նչ է:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Իւր տունը կըսեմ:

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Ա՛հ երկինքէն կիջնէք
դուք:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Չեմ գիտեր: — Այս
գիշեր լուսնին ելնելուն, — կէս-գիշ-
շերին այսինքն, — Սանթօ-Ուռպանօ
փողոցը, Ալպեր տը Պաօն պալատին
անկիւնը գտնուեցէք: Ես հոն կըլնիմ:
Ու կը տանիմ ձեզ. Կէս-գիշերին:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Հնորհակալ եմ :
Չէք ըսեր հիմայ ո՞վ էք դուք :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ո՞վ եմ : Ապուշ մի :
ի՛նչե՛ս :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — (ժի՛նկ) Ո՞վ է այս
մարդը : () ! Ինչ հոգս : Ահա-դիշեր !
կէս-դիշերին ! Որչափ երկար ատեն
կայ դեռ մինչև կէս-դիշեր : () ! Գա-
դարինա խոստացած ժամուն համար
կեանքս կը տայի :

Էս թիւով է ծանոթ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ե

ՌՕՏՕԼՖՕ. ԼԱԹԻՍՊ

ԼԱԹԻՍՊ. — Գարձեալ ես եմ Ռո-
տօլֆօ : Բարի լոյս : Չկրցի երկար
ատեն առանց քեզ տեսնելու ֆնալ :
Այլ տեսնես որ քեզմէ չեմ կրնար բաժ-
նուիլ. ամեն տեղ ետեէդ եմ. քեզ-
մով կը խորհիմ ու կ'ապրիմ : Ես քու
մարմնոյն ստուերն եմ, դուն իմոյն
հոգին ես :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Օգուշացիք, Թիսպ,
իմ ընտանիքը դժնդակ ընտանիք մ'է :
Մեր վերայ մարդարէութիւն մի, ճա-
կատադիր մի կայ որ դրեթէ հարկաւ
հայրէ յորդի կը կատարուի : Մենք
մեզ սիրողը կը մեռցունենք :

ԼԱԹԻՍՊ. — Պինդ աղէկ, դուն ալ
իս մեռցուր : Ետքը : Միայն թէ սի-
րէ իս :

ՌՕՏՕԼՖՕ. Թիսպ . . .

ԼԱԹԻՍՊ. — Յետոյ քիչ մի կը լաս
ինձ համար : Ահա ասկէ աւելի բան
չեմ ուզեր :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — () ! Թիսպ, հրեշտա-
կի մի սիրոյն արժանի էք դուք :

(Անոր յետէն ինչպիսի մի խորհրդաց յամբարայն)

ԼԱԹԻՍՊ. — (ժի՛նկ) 'Նայեցէք հեղ
մի ինչպէ՞ս կը թողու իս ու կերթայ :
Ռօտօլֆօ : Գնաց : Ի՞նչ ունի արդ-
եօք : (Գէտ ի նապարանք յայելով) Ա !
Հօմօտէյը արթնցեր է :

(Հօմօտէյը լնարմին խորը ինչե՛ս)

ՏԵՍԱՐԱՆ Զ

ԼԱԹԻՍՊ, ՀՕՄՕՏԷՅ.

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ռօտօլֆօն խօսեցի-
նօ կը կոչուի, թափառականը իշխան
մի է, ապուշը ոգի մի, ի քուն մարդը
ի դարան կատու մի : Ահն դոց, ուն-
կըն բաց :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ի՞նչ կըսէ այս մար-
դը :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — (Ի՛նչ կենալը ցոյցնե-
լով) Այս կիթարը թելեր ունի որ մեր
ուղած ձայնը կը տան : Մարդու մի
սիրտը, կնոջ մի սիրտը նոյնպէս թե-
լեր ունին որ կրնան ջալուիլ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ի՞նչ ըսել կուզեն ա-
սոնք :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Այս ըսել կուզէ,
տիկին, որ եթէ, ըստ գիպաց, այսօր
աղւոր երիտասարդ մի, որ փեղոյրին
վերայ սև փետուր մի ունի, կը կոր-
սընցունէք, ես դիտեմ այն տեղը ուր
վաղն դիշեր կրնաք գտնել զան :

ԼԱԹԻՍՊ. — Կնոջ մի տունը :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Խաբտեալ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ինչ ! Ինչ ըսել կու-
զես, ո՞վ ես դուն :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Չեմ գիտեր :

ԼԱԹԻՍՊ. — () ! դուն կարծած մարդս չես : Վայ գլխուս : Ա ! Բօտէսթան կը կասկածէր, դուն չար մարդ մ'ես : ո՞վ ես դուն : օ ! ո՞վ ես դուն : Բօտօլֆօն կնոջ մի տունը ! այս գիշեր : Այս ըսել կուզես , հէ , այս է ըսածդ :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Չեմ գիտեր :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա ! Թշուառական . ա ! կը խաբես : Նայեցէք հեղ մի ինտոր կը խաբէ : Ստակ տուած են քեզ այս բանին համար : () , տէր Աստուած ! Ուրեմն Թշնամիներ ալ ունիմ . բայց Բօտօլֆօն կը սիրէ իս : Չէ , պիտի չկրնաս վախցնել սիրտս : Չեմ հաւատար քեզ : Պինդ կը կատղիս , ահանկ չէ , որ ըսածներդ աղդում մի չեն ըներ ինձ :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Գիտած էք անշուշտ որ Բօտէսթան , Տէր Անճելօ Սալիբիէրին , իւր վզին շղթային ծայրը պղտիկ աղւոր բանուած գոհար մի ունի : Այն գոհարը մէկ բանալի է : Յուցէք իրեն որ իբր գոհար զայն ունենալ կը փափագիք : Ուղեցէք զայն առանց ըսելու թէ ի՞նչ պիտ'ընէք :

ԼԱԹԻՍՊ. — Բանալի մի կըսես : Չէ , պիտի չուզեմ : Գարշելի մէկն է ան որ ինձ Բօտօլֆօյիս վերայ կասկածներ տալ կուզէ . պիտի չուզեմ այն բանալին : Կորսուէ դնա . Քեզ մտիկ չեմ ըներ :

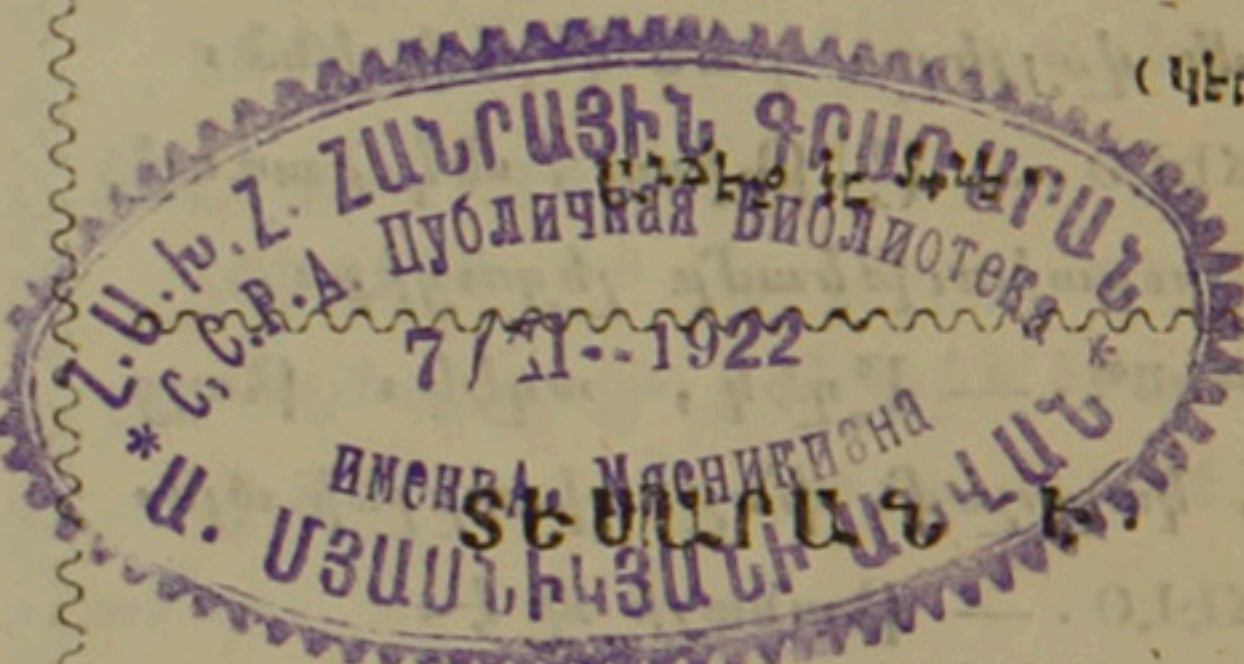
ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ահա ճիշտ , Բօտէսթան ալ հոս կը գայ : Երբ բանալին առնէք , այն ատեն կը մեկնեմ ինչպէս գործածել պէտք էք զայն վաղն գի-

շեր : Քառորդէ մի դարձեալ կը գամ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Թշուառական , չեմ ըսեր ուրեմն ի՞նչ կըսեմ . քեզ ըսի որ չեմ ուզեր այն բանալին : Ես Բօտօլֆօնիս վերայ ապահով եմ : Այն բանալին , և ոչ միտքէս կ'անցունեմ : Բօտէսթային ալ բան մի չեմ ըսեր : Դուն ալ մի դար բնաւ , անօգուտ է պալդ , չեմ հաւատար քեզ :

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Մէկ քառորդէ :

(Կերկայ)

ԼԱԹԻՍՊ. ԱՆՃԵԼՕ.

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա ! տէր իմ , դուք էք : Մէկը կը փնտրէք :

ԱՆՃԵԼՕ. — Այո , վիրճիլիօ Թաւաթան որուն խօսք մի ունէի ըսելիք :

ԼԱԹԻՍՊ. — Եւ ըսէք նայիմ , միշտ նախանձոտ էք :

ԱՆՃԵԼՕ. — Միշտ , տիկին :

ԼԱԹԻՍՊ. — Խենթ էք դուք : Ի՞նչ բանի կը ծառայէ նախանձոտ ըլնել : Ես թէ որ մէկը սիրէի՝ բնաւ նախանձոտ չէի ըլներ :

ԱՆՃԵԼՕ. — Հիմակ ասանկ կըսէք , ինչու որ մէկը չէք սիրեր :

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո , կը սիրեմ մէկը :

ԱՆՃԵԼՕ. — Ո՞վ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Չեզ :

ԱՆՃԵԼՕ. — Ի՞նչ կը սիրէք , կարելի՞ բան է այս : () , տէր Աստուած ! կը

ԱՆՃԵԼՕ. — (Անոր յեւեղ պաշտօնով)
Ա! թիսպ, իս կը սիրէք ուրեմն:

ԼԱԹԻՍՊ. — Հոն, հոն: Բնասքան
ձեզ կը սպասէ:

ԱՆՃԵԼՕ ի ներքայ: Հոգեւոր Բնասքանին խորը
Ի ներքայ: Թիսպ զէպ ի անոր իւր ձուլէ:

ՏԵՍԱՐԱՆ Ը.

ԼԱԹԻՍՊ. ՀՕՄՕՏԷՅ.

ԼԱԹԻՍՊ. — Բանալին առի:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Տեսնեմ: (Բանալին + Է-
նէլ) Այո, այն է: — Բօտէսթաին
պալատին մէջ ճեմագաւիթ մի կայ,
որ Սօլինօ կամուրջին վերայ կը նա-
յի: Այս գիշեր հոն պահուեցէք:
Պարանի մի ետեւ, ծակի մի մէջ, վեր-
ջապէս ուր որ կուզէք: Ես կէս-գի-
շերէն երկու ժամ ետքը կը գամ
կ'առնեմ ձեզ:

ԼԱԹԻՍՊ. — (Վաղարշ անոր հաւելով.)

Առ այժմ առ սա. յետոյ աւելի աղէկ
կը վարձատրեմ քեզ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ինչպէս որ կ'ուզէք:
Բայց թող տուէք լմնցունեմ խօսքս.
Կէս-գիշերէն երկու ժամ ետքը կը
գամ կը գտնեմ ձեզ: Այս բանալիով
առաջին բանալու դուռն կը ցուցնեմ.
ու ես կերթամ: Մնացածը առանց ինձ
կրնաք ընել:

ԼԱԹԻՍՊ. — Առաջին դուռէն ետեւ
ի՞նչ պիտի գտնեմ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Երկրորդ դուռ մի,
զոր նոյնպէս այս բանալին կը բանայ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Երկրորդ դուռէն ե-
տեւ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Երրորդ մի: Այս
բանալին ամենն ալ կը բանայ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Երրորդէն ետեւ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Կը աեսնէք ալ:

ՆՐԱՐԱՐՔ ՕՐ

ԽԱՉԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ոսկեհուն ծիրանիոց դատեալ մեկ սենեակ : Ի մեկ անկիւն , ձախ դին , բաշտոցի մի վերայ ու սիւներոց ցեցունի մի տակ փառաւոր մեկ մահիճ : Յեցունին չորս անկիւնը շառագոյն վարագոյրեր կախուած են , որ կրնան գոցուիչ ու մահիճը բոշորոցին պահել : Աջ դին , անկիւնը , մեկ բաց դատուհան : Նոյն դին , սրահակին մեջ ծղտեալ մեկ դուռն : Քոյն , մեկ ծնկադիր , որուն վերայօք կախուած է դատեն փայլուն դցնձե խաչեղութիւն մի : Խորը , երկու փեցկոյ մեկ մեծ դուռ : Այս դրան ու մահիճին մեջ ուրիշ մեկ դռնակ ու քարտարուն դուռ : Սեցան , աթոռներ , ճրագներ , մեկ մեծ գորան : Դուրսը , դարտեցներ , ցանգակատուններ , շուսնի շոյս : Սեցանին վերայ անծեղիք մի :

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա.

ՅԱՔՆ , ՌԷՃԻՆԵԼԼԱ ,
Երբ ՆՕՄՕՏԻՅ .

ՌԷՃԻՆԵԼԼԱ . — Այո , Տափն , իրաւ է : Այս բանը թարօիլօն , զիշերային պահապանը պատմեց ինձ : Դեռ նոր տիկնոջ վերջին անգամ վենետիկ երթալուն պատահեր է : Նուիրակ մի , մէկ անամօթ նուիրակ համարձակեր է մեր տիկինը սիրել , անոր զիր զրել ու հետը տեսնուիլ ուղել : Միտք առնուելու բան է այս : Տիկինն ալ զան վահտել տուեր ու շատ աղէկ ըրեր է :

ՅԱՔՆ . — (Նշանադրէն Կոմիտաս) Աղէկ , ՌԷՃԻՆԵԼԼԱ :

Բայց տիկինը իւր զիրքը կ'սպասէ , զիտե՞ս :

ՌԷՃԻՆԵԼԼԱ . — (Սեղանին վերայ Կոմիտաս) Տափն , իրաւ է : Այս բանը թարօիլօն , զիշերային պահապանը պատմեց ինձ : Դեռ նոր տիկնոջ վերջին անգամ վենետիկ երթալուն պատահեր է : Նուիրակ մի , մէկ անամօթ նուիրակ համարձակեր է մեր տիկինը սիրել , անոր զիր զրել ու հետը տեսնուիլ ուղել : Միտք առնուելու բան է այս : Տիկինն ալ զան վահտել տուեր ու շատ աղէկ ըրեր է :

ՅԱՔՆ . — Ինչպիսիք , շուտ ըրէ

քիչ մի, ուրիշ ատեն կրնանք դոնել
խօսելու: Տիկինը կըստասէ:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — (Սիշու կարգէլով
ուրիշ տեղերէն վերայ ուղղած.) (Թէ որ
այդչափ կ'աճապարես, գնա դուն ա-
ռաջ: Աս ալ կը դամ: (Աստուծոյ Ուր-
նելուն տեղէն Տափն կերպարային ու
կը քննէ.) Բայց կը լսեմ, Տափն, այս
անիծեալ պալատին մէջ խրատ կը տամ
քեզ որ բերանդ չբանաս: Սիայն այս
սենեակն է ուր մէկը կրնայ աստիճան
ըլնել: Ա! հոս հանդիստ է մարդ գո-
նէ: Հոս կրնանք ուղղածնիս ըսել,
այս է մինակ տեղը ուր երբ կը խօսի
մէկը ստոյգ է որ իրեն մօտիկ ընող
չկայ:

(Սիշու այս վերջին բառերն ինքնապէս
ուրիշ տեղերէն վերայ ուղղած դարձան մի
վերայ ինքնապէս, ուր մի ինքնապէս,
որիկէ շօտեցնելու մօտէ աստուծոյ Ուր-
նելն տեղադրելու ու դարձան իրեն ինքն
գոյութիւն:)

ՀՕՄՕՏԵՅ. — Այս է մինակ տեղը
ուր երբ կը խօսի մէկը ստոյգ է որ ի-
րեն մօտիկ ընող չկայ:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — (Գաւառով.) Տէր
Աստուած:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — Առէ, (վերադառնալով
բանայ ու իւր սեւ լուսնի բաժնիկը կը ցո-
յունէ, որուն վերայ արծաթէ բանաստեղծ էն
ու երեք գիրերը C. D. X. (Տ. Ժ.)
Ուրնելուն գիրերը ու յարգը աստուծոյ ինքն
դիմէ:) Երբ մէկը մեզմէ մին կը տես-
նէ, ու որուն կ'ուզէ ըլնի, նշանով
մի իսկ մեզ տեսնելը կ'իմացնէ, գիշեր
չեղած կը մեռնի այն մարդը: — Սիշու
վերայօք ժողովրդեան մէջ կը խօսուի,

գիտնալ տեղեք ես դուն ալ որ այս
ասանկ է:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Տէր Աստուած,
բայց որ դուն էն մտաւ:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — Ոչ մէկ դուռէ:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Տէր Աստուած:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — Ամեն հարցումներուս

պատասխան տուր, ու չըլնի որ խա-

բես: Գիտցած ըլնի, որ կը մեռնիս:

Բայց հիմա: Ո՞ր կը հանէ այս դու-

ռը: (Սիշու տեղէն մէջ դարձան: Ինքնապէս.)

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Տիրոջ գիշերուան

սենեակը:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — (Սիշու դարձան + ինքն
դիմէ դարձան ցոյցնելով.) Ու այս:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Գաղտնի սանդուխտ
մի, որ պալատին ճեմադարձին հետ

կը հաղորդակցի: Բանալին տիրոջ
քով կը դառնուի միայն:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — (Սիշու դարձան + ինքն
դիմէ դարձան ցոյցնելով.) Ու այս:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Տիկինը աղօթա-

բանը:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — Այս աղօթարանը ու-

րիշ դուռ ալ ունի:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Ոչ: Աղօթարանը

չորս պատի մէջ է: Ու մինակ մէկ

վանդակապատ պատուհան ունի:

ՀՕՄՕՏԵՅ. — (Գաւառով բաց պարտ-

հանը երկուով.) Որ ասոր շտկութեան

մէջ է: Հատ աղէկ: Ութսուն ոտք

պատ մի շիւղ-շիւղակ, Պրէնթան ալ

ստորոտը: Վանդակը հոյակապ է: —

Բայց այս աղօթարանին մէջ պղտիկ

սանդուխտ մի կայ: Ո՞ր կը հանէ:

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ. — Իմ ու Տափնի սե-

նեակը, տէր իմ:

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ըյդ սենեակը ուրիշ
դուռ ունի :

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ . — Ոչ, տէր իմ :
Վանդակապատ մի, ու մինակ այն
դուռը որ աղօթարանը կ'իջնէ :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Տիկինդ գալուն պէս
դուն սենեակդ պիտ'ելնես ու հոն պի-
տի կենաս առանց բան մի մտիկ ընե-
լու ու առանց բան մի ըսելու :

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ . — Կը հնազանդիմ,
տէր իմ :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ո՛ւր է հիմայ տիկինդ :

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ . — Ըղօթարանն, ա-
ղօթք կընէ :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ետքը հոն պիտի
գայ :

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ . — Ըյո, տէր իմ :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Հատ աղէկ : Գնա-
Բայց լուծիւն : Ինչ որ պիտի պա-
տահի հոս քեզ վերաբերեալ բաներ
չեն : Թող աուր ամեն բան ըլնի ա-
ռանց բերանդ բանալու : Կատուն մը-
կան հետ կը խաղայ, քու ինչ հոգը :
Գուն իս տեսած չունիս, կայ ըլնե-
լըսալ չես գիտեր : Ըհա այսպէս :
Կիմանամ : Թէ որ բերանէդ բառ մի
կը հանես, պիտի լսեմ, ակնարկութի
մի, պիտի տեսնեմ, շարժում մի, նը-
շան մի, ձեռք սխմել մի պիտի զգամ :
Հիմայ գնա ալ :

ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ . — (!) տէր Ըստուած .
ո՛վ պիտի մեռնի արդեօք հոս :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Իսկն թէ որ խօսիս :
(Հօգօպէյ նշան ընելով ՌԵՃԻՆԵԼԼԱ ծըն-
կաւրին քով պլպի տանէն իւր Բէնի : Երբ
ան իւրեայ Հօգօպէյ տարանին իւր հօգօպէյ
որ տարջեալ ինչնիւր վերայ իւր տարանայ ա-

Տո-լ ճաճբայ մի էրեան իւր հանէ :) —
Պարոն Ռօտօլֆօ, հիմայ կընաք գալ :
Սանդուխը ինն ոտք է :

(Մոռն սանդուխին մէջ ոտքի յայնէր իւր
լսուի : Ռօտօլֆօ իւրեւի :)

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ .

ՀՕՄՕՑԷՑ . ՌՕՏՕԼՓՕ . (Վերադառնալ
մի քաղաքուստ :)

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ստէք :

ՌՕՏՕԼՓՕ . — Ո՛ւր եմ :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ո՛ւր էք : — Գուցէ
մահաբերմին յատակին վերայ :

ՌՕՏՕԼՓՕ . — Ինչ ըսել կուզէք :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Լսած էք միթէ, որ
Բատուաի մէջ սենեակ մի կայ, սե-
նեակ ահաւելի, թէպէտ լեցուն ծաղիկ-
ներով, անուշ-հոտերով ու գուցէ
սիրով ալ. ուր չկրնար մտնել մէկը,
ով կուզէ ըլնի, զի մտնել հոն, անոր
դուռը միայն կէս-բանալ, մահուամբ
պատժելի ոճիր մի է :

ՌՕՏՕԼՓՕ . — Ըյո, Բատուաի
կնոջ սենեակը :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ճիշտ :

ՌՕՏՕԼՓՕ . — Բարի, այն սենեա-
կը . . .

ՀՕՄՕՑԷՑ . Ըհա հոն էք :

ՌՕՏՕԼՓՕ . — Բատուաի կնոջ
տունը :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Ըյո :

ՌՕՏՕԼՓՕ . — Բայց սիրած կ'ընս :

ՀՕՄՕՑԷՑ . — Գաղարինա Պրակա-

տինի կը կոչուի, որ Անճէլօ Սալի-
քիէրի, Յատուաի Յօտէսթաին կինն է:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Կարելի՞ բան է. Գա-
դարինա Պրակատինի Յօտէսթաին
կինը:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ռէ որ կը վախէք,
դեռ ատեն կայ, ահա դուռը ետ դար-
ձէք:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Վախեմ ինձ համար,
ոչ, ալ իրեն համար: Ձեր վերայ
ո՞վ պատասխանատու է ինձ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ո՞վ պատասխանատու
է ինձ համար, հիմայ կըսեմ, ըստ
որում կուզէք ալ: — Եթէ որ կայ,
կէս-գիշերն մէկ ժամ անցած դուք
Սան-Բրոտօ չիմօ հրապարակէն կանց-
նէիք մինակ: Երբ միջոցին եկեղե-
ցւոյն ետին սուրերու ձայներ ու դո-
շումներ լսելով հոն վազեցիք:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Այո, ու երեք մարդաս-
պաններու ձեռքէն դիմակաւոր մարդ
մի ազատեցի զոր պիտի սպաննէին...

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Եւ որ առանց իւր ա-
նունը ըսելու ձեզ ու առանց շնորհա-
կալ ըլնելու գնաց: Այն դիմակաւոր
մարդը ես էի: Այն գիշերէն ի վեր
բարութիւն մ'ընել կ'ուզէի ձեզ,
Պարոն Եծծէլինօ: Գուք իս չէք
ճանչեր, բայց ես ձեզ կը ճանչեմ:
Ուստի ուզեցի ձեր սիրած կնոջ մօ-
տեցնել ձեզ: Այս երախտադիտու-
թեան նշան մ'է: Հիմակ ալ վստահ
էք վրաս:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Այո, ()! շնորհա-
կալ եմ. կը վախէի որ այն կնոջ վե-
րայ մատնութիւն մի կըլնի: Սրտիս
վերայ բեռ մի կար զոր դուն վերու-

ցիր: Ա! իմ բարեկամն ես դուն,
յաւիտեան բարեկամս: ()! ալ աւելի
պիտի չկրնայի ասորել առանց Գա-
դարինան տեսնելու: Ինքզինքս պիտի
սպաննէի, կը տեսնե՞ս, ինքզինքս պի-
տի դատապարտէի: Ես քու կեանքը
միայն ազատեցի. դուն իմ սիրտը իմ
հոգին կ'ազատես:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Ուրեմն կը կենաք:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Այո, այո, քեզ կը
վստահիմ կըսեմ: ()! տեսնեմ զինքը.
մէկ ժամ, մէկ վայրկեան տեսնեմ
զինքը. — բայց չէք հասկնար ինչբան
է զինքը տեսնելը: — Ուր է հիմայ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Հոն, իւր աղօթա-
րանը:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ուր պիտի տեսնուինք:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Հոս:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ե՞րբ:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — Քառորդէ մի:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — ()! տէր Աստուած:

ՀՕՄՕՏԷՅ. — (Ահա Դուք երբեք
մի ցոյնէլէ՛ք. . .) Ուշ գրէք: Հոն,
այն ծայրը Յօտէսթաի սենեակն է:
Հիմակ ի քուն կայ ան. ու այս միջո-
ցիս պալատիս մէջ Գադարինա տիկի-
նէն ու մեզմէ զատ արթուն մէկը չկայ:
Եւ անանկ կը կարծեմ որ այս գիշեր
վտանդ մի չունիք: Իսկ մեզ ծառայող
մուտին գաղտնիքը, զոր ես միայն գի-
տեմ, չեմ կրնար հաղորդել ձեզ.
սակայն առաւօտուն դիւրաւ կրնաք
փախչիլ: (Դեռ է երբեք երեւել.) Ու-
րեմն, ահա, այս երկանը դուռն է:
Իսկ ձեզ Պարոն Ռօտօլֆօ, որ սի-
րահարն էք, չեմ խրատեր փախչելու
համար այս պատուհանէն փորձ փոր-

ձեւ : Վերէն-վայր ութսուն քառորդ
 ու գետն ալ ստորոտը : Հիմակ ալ
 կ'երթամք ես :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Գաղարինան քառորդ
 դէ մի պիտի դայ ըսիք :

ՀՕՄՕՑԷՅ. — Լյո :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Սինակ պիտի դայ :

ՀՕՄՕՑԷՅ. — Գուցէ ոչ : Քանի մը
 վայրկեան մէկ գի պահուցէք :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Ո՛ր պահուիմ :

ՀՕՄՕՑԷՅ. — Սահճին ետին : Լ !

չէ , աւելի աղէկ է սլառշղամին վերայ :
 Ու ետքը երբ յարմար կը դատէք ,
 կերեիք : Կարծեմ աղօթարանին մէջ
 աթոռներ կը շարժին : Գաղարինա
 տիկինը հիմակ ուր է նէ կը դայ :
 Բաժնուելու ատեն է ալ : Սաք բա-
 րով :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — (Պարզեալին Կէն .)

Գուն ուլ որ ես , ասանկ ծառայութե-
 նէ մի ետե , ամեն սենեցածս , մինչեւ
 անդամ կեանքս չեմ խնայեր քեզմ :

(Պարզեալին վերայ կերեալ ինչ պահուի :)

ՀՕՄՕՑԷՅ. — (Սարգսնին առջի-

քին գաւազ , ինչիւրէն .) Կինը ալ ձերը
 չէ , տէր իմ :

(Կէն) Երբ արդեօք ՌՕՏՕԼՓՕ ինչ պիտի
 նէ լինէ : ասանկ ծոցէն նստալի մի ինչ
 հանէ , սեղանին վերայ ինչ դնէ , ու
 դուրս կ'ելլէ ըստեան խոսքէն որ ինչին
 ինչին վերայ ինչ գոչուի : Աղօթարա-
 նին դռնէն Գաղարինա ու Տափն ինչ
 խոսքէն : Գաղարինա վերէնիկէ Տէ-
 նանց շփեալներով :

ՏԵՍԱԲԱՆ Գ.

ԳԱՌԱՐԻՆԱ. ՏԱՓՆ.

ՌՕՏՕԼՓՕ (Պարզեալին վերայ ի պահ :)

ԳԱՌԱՐԻՆԱ. — Սէկ ամսէ աւելի է
 Գիտե՞ս , Տափն , որ մէկ ամսէ աւել-
 լի է : Օ ! ուրեմն ալ յոյս չկայ : Բայց
 դոնէ թէ որ կարենայի քնանալ , դու-
 ցէ երազիս մէջ կը տեսնէի զինքը ,
 սակայն քունն ալ աչքէս կտրուած է :
 Ռէճինէլլան ո՛ր է :

ՏԱՓՆ. — Դեռ հիմակ իւր սենեակը
 դնաց ու աղօթքի կեցաւ : Կուղէք որ
 կանչեմ , տիկին :

ԳԱՌԱՐԻՆԱ. — Չէ : Թող աղօթէ :
 Բարէ , ինչ համար աղօթեւն ալ օ-
 դուտ մի չընէր :

ՏԱՓՆ. — Սա պատուհանը գոցեմ ,
 տիկին :

ԳԱՌԱՐԻՆԱ. — Ու ասոր պատճառն
 ալ ան է , սիրելի Տափն , որ շատ
 ցաւերու մէջ եմ : Լ ! հինգ շաբաթ է ,
 հինգ անհատնում շաբաթ որ տեսած
 չեմ զինքը : — Չէ , մի գոցեր պա-
 տուհանը : Գոնէ անկէ քիչ մի օդ
 կ'առնում : Գլուխս կրակներու մէջ է :
 Բռնէ նայէ : — Ու ալ պիտի չտես-
 նեմ զինքը : Գոցուած , բանտի մէջ
 պահուած եմ : Լալ յոյս չկայ : Լյո
 սենեակին մէջ մտնել , մահու ոճիւր
 մ'է : Օ ! չէ , տեսնել ալ չեմ ու-
 ղեր զինքը : Լն հոս ! Լյո բանը
 մտքէս անցունելու միայն սոսկում կը
 բերէ ինձ . վայ ինձ , Տէր Լստուած .
 ուրեմն այս սէրը շատ մեղսալից էր ,
 Լստուած իմ : Ինչո՞ւ Բատուա եկաւ

ան : Ինչո՞ւ ես ալ բռնուեցայ այն եր-
ջանկութենէն որ ասանկ քիչ պիտի
տեւէր : Երբեմն-երբեմն մէկ ժամ մի-
այն կը տեսնէի զինքը : Այս մէկ ժա-
մը , այսչափ կարճ , այսչափ անցուկ ,
իմ միակ լոյսանցոյցն էր , ուրկէ քիչ
մի օդ ու քիչ մի արեւ կը տեսնէր
կեանքս : Իսկ հիմակ ամեն բան դոց-
ուած է : Ալ պիտի չտեսնեմ այն ե-
րեսը որ կեանք կը տար ինձ : () !
Ռօտօլֆօ ! Տաֆն , ըսէ ինձ իրաւը ,
դուն ալ անանկ չե՞ս կարծեր որ ալ
պիտի չտեսնեմ զինքը :

ՏԱՓՆ . — Տիկին . . .

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Ու այս ալ կայ որ
ես ուրիշ կիներու-պէս չեմ : Հաճու-
թիւններ , հանգէսներ , զբօսաններ ,
ասոնք ամենը բան մի չեն ազդեր ինձ :
Ես , Տաֆն , եօթն տարիէ ի վեր
միայն մէկ մտմտութիւն ունիմ սրտիս
մէջ , սէրը . միայն մէկ զգացում ,
սէրը . միայն մէկ անուն , Ռօտօլֆօ :
Երբ աչքս իմ վերայ կը դարձունեմ ,
Ռօտօլֆօն կը տեսնեմ , միշտ Ռօտօլ-
ֆօն , անդադար Ռօտօլֆօն : Հոգիս
անոր նմանութեամբ եղած է . կը
տեսնե՞ս , եթէ ոչ այսպէս չէի ըլնէր :
Ահա եօթն տարի է որ կը սիրեմ
դան : Այն ատեն դեռ շատ պըղտիկ
էի ես : Ի՞նչպէս անդթութեամբ կը
կարդեն մեզ մեր ծնողքը : Բարէ .
անանկ էրիկ մ'ունիմ , որուն խօսիլ
անդամ չեմ համարձակիր : Ի՞նչ , կար-
ծես որ այս երջանիկ կեանք վարել է :
Այս ինչ վիճակ է իմ վիճակը . բայց
դունէ թէ որ մայրս կենդանի ըլնէր :

ՏԱՓՆ . — Փարատեցէք , տիկին ,

կաղաչեմ , այս տրտում մտմտութիւն :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — () ! ասոր նման գի-
շերներ , Տաֆն , ան ու ես ինչ անուշ
ժամեր անցուցած ենք , դիտե՛ս : Ի՞նչ ,
յանցաւոր եմ միթէ այս բոլոր ըսած-
ներովս : Ոչ , անանկ չէ : Ալ հերիք
է ուրեմն , կը նայիմ որ իմ տրտում-
թիւնը քեզ ալ ցաւ կը տայ : Գնա
ալ պառկէ : Ռէճինէլլան քեզ կըս-
պասէ :

ՏԱՓՆ . — Կրնա՞ք միթէ , տիկին . . .

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Այո , մինակ կը կե-
նամ ես : Դուն հանգիստ քնացիր :

ՏԱՓՆ . — Աստուած ձեր հետն ըլնի
այս գիշեր , տիկին :

(Աշօթարանի ներսէն իջնալ .)

ՏԵՍԱԲԱՆ Դ .

ԳԱԴԱՐԻՆԱ , ՌՕՏՕԼՖՕ . (ԿԻՆԵՆԸ
ԳԻՆԻ ՎԵՐԱՅ)

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — (Միեւ .) Երգ մի
կար զոր լան կ'երգէր : Իմ ոտները
նստած ինչ անուշ ձայնով կ'երգէր :
() ! անանկ վայրկեաններ կըլնին որ
զինքը տեսնել կուզեմ : Ասոր համար
արիւնս կը տայի : Սառաւանդ այն եր-
գին կտորը որ իմ վերայ էր : (Վիճա-
րէ կարգաւ .) Կարծեմ աս է անոր ե-
ղանակը : (Վաշտակին եղանակի վրայ .)
Բայց բառերն ալ յիշել կուզէի :
() ! Հոգիս կը տայի որ մէկ անգամ ա-
նոր երգերը լսեմ , մէկ անգամ միայն !
առանց զինքը տեսնելու , անդիէն , ու
զաճնուն չափ հեռուէն : Բայց իւր ձայ-
նը , իւր ձայնը լսեմ :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — (Պապաշահին վրայէն
որ պահուած է.)

(Կ'երգէ)

Հողիս սրտիդ է նուիրուած ,
Կրնամ ապրիլ միայն քու քով .
Օ՛ր միասին է մեզ կապած
Ճակատագիրն անուշ կապով .
Դաշնակութիւնն դուն ես քնար,
Դուն ես զեփիւռն ու ես եմ ծառ,
Դուն ես ժպիտն ու ես պրկուն ,
Ես սէր իսկ դու գեղեցկութիւն :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — (Կիւրաւ յիշման անկ-
նէլով.) Տէր Աստուած :

ՌՕՏՕԼՖՕ. (Շարունակելով իր պահ-
ուած.)

Մինչ ժամն անդուծ
Կերթայ անյայտ ,
Իմ երգ անդատ
Լիզէ ի մութ
Քու սուրբ ճակատ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ռօտօլֆօ :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — (Երեւելով որ վերա-
դառնալով վերայէն նեպելով.) Գաղարինա :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Դժուր հոս. այս ինչ-
պէս բան է. դժուր հոս : Օ! տէր Աս-
տուած. ցնծումէս ու սոսկումէս կը
մեռնիմ հիմայ : Ռօտօլֆօ. դիտէք
միմէ ո՛ւր էք : Ար կարծէք որ հոս հա-
սարակ սեւեակի մը մէջ էք : Թշուառ,
կեանքդ վտանգի մէջ է :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ի՞նչ հողս. ձեզ չը-
տեսներովս պիտի մեռնէի. դոնէ աւե-
լի անուշ է ինչ ձեզ տեսներով մեռ-
նիլ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Պինտ աղէկ ըրիր
ուրեմն : Այո իրաւունք ունիս դալուդ :
Իմ կեանքն ալ վտանգի մէջ է :
Բայց քեզ կը տեսնեմ. մնացածն
ինչ հողս է : Դամ մի քեզ հետ , ու
յետոյ , թող թէ որ կուզէ սա ցեղու-
նը վերաս փլնի :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Աստուած կը պահէ
մեզ : Պալատիս մէջ ամենը կը քնանայ .
ու անշուշտ մտածիս պէս ալ կրնամ ել
նել :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ըսէ նայիմ, ինչպէս
կըցար մտնել :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Մարդ մի որուն կեան-
քը աղատած էի . . . բայց ուրիշ ան-
գամ կը մեկնեմ այս բանը : Բռնած
կերպերուն վերայ ապահով եմ, մի
վախեր :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Իրաւ կըսես : Օ! ե-
թէ ապահով ես , այս բաւական է :
Օ! Աստուած. բայց ինչ նայէ քիչ մի
որ տեսնեմ երեսդ :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Գաղարինա :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Օ! ալ մեր վերայ մը-
տածեք , դուն իմ վերայ ես ալ քու :
Իս շատ փոխուած կը տեսնես , անանկ
չէ՞ : Պատճառն ան է որ հինգ շաբաթէ
ի վեր լալէն ուրիշ բան ըրած չունիմ :
Իսկ դուն ինչ ըրիր այսքան ատեն :
Տրտում էիր դոնէ : Այս բաժանումը
ինչ աղքատ ըրաւ քեզ : Ըսէ նայիմ ,
իսոսէ : Կուզեմ որ խօսիս :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ո՛ր Գաղարինա , քեզ-
մէ բաժնուած ըլնելը աչերու վերայ
մութ մի , սրտի մէջ դատարկութիւն մի
ունենալ է : Քեզմէ բաժնուելը ա-
մեն օր քիչ—քիչ մեռնիլ է : Առանց

Ճրագի մուտք բանտի մէջ, առանց աստ-
ղի գիշերի մէջ ըլնելէ: Քեզմէ բաժ-
նուիլը ալ չ'ապրիլ, ալ չ'մտմտալ,
ալ բան մի չ'գիտնալ է: Ար հարցը-
նես թէ ինչ ըրի այն ատենները, չեմ
գիտեր: Օգտցածներս ահա ասոնք են:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ահա ես ալ այս-
պէս, ես ալ այսպէս էի: ()! Հիմայ
կիմանամ որ մեր սիրտերը բաժնուած
չեն եղեր: Շատ բաներ ունիմ ըսե-
լու քեզ: Բայց ուսկից սկսիմ: Բան-
տի մի մէջ փակած են իս: Դուրս չեմ
կրնար ելնել: Շատ ցաւեր քաշեցի:
Ուրեմն պէտք չես զարմանալ որ քեզ
տեսած իս պէս միզդ չցատկեցի, սլառ-
ճառը ան է որ յանկարծ ո՛ւր ըլնելս
չէի գիտեր: Ու Աստուած, երբ քու
ձայնը լսեցի, չեմ կրնար ըսել ինչ ե-
ղայ, ինչ անցաւ ներսէս: 'Աստէ նայիմ'
սա տեղ ուրիշ անդամներուն պէս: Մի-
այն թէ կամաց խօսինք: Մինչև առ-
տու հոս կը կենաս: Ու վաղը Տափնը
դուրս կը հանէ քեզ: ()! ինչ անուշ
ժամ էր: Ալ հիմայ բանէ մի վախ չու-
նիմ: ()! անբաւ ցնծութեան մէջ եմ
քեզ տեսնելու: Եթէ ըսէին ինձ,
Ռօտօլֆօ, արքայութիւն կուզեմ թէ
Ռօտօլֆօն, այո, Ռօտօլֆօ, քեզ կու-
զէի: Հարցուր հեղ մի Տափնի ո՛րչափ
կը լայի քեզ համար: Բայց ըսէ նա-
յիմ, ո՛վ ըլնելս իմացար, անանկ չէ:
()! գիտեմ դուն բանէ մի չես վհա-
տիր: Երբ բան մի կը գնես մաքիդ
մէջ, պէտք է որ ըլնի այն բանը:
Այս ալ կուզեմ ըսես, դարձեալ դա-
լու միջոց պիտի ունենաս, անանկ չէ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Այո: Եթէ ոչ ինչ,

պէս կրնամ ապրիլ: Գադարինա, ը-
սածներդ ասշուրեալք մտիկ կընեմ:
()! մի վախեր: 'Այէ ինչպէս հան-
դարտ է գիշերը: 'Աերսիդինէս բոլոր
սէր, մեր շուրջն ալ բոլոր հանգիստ:
Մերիններուն պէս երկու հոգի որ ի-
րարու կը խառնուին, այո, Գադարինա,
սուրբ բան մ'է այս, զոր Աստուած
չաղտորեց բնաւ: Ես քեզ կը սիրեմ,
դուն իս կը սիրես, Աստուած մեզ կը
նայի: Մեր երեքէն զատ արթուն մէ-
կը չկայ այս ժամուս: Մի վախեր ամե-
նին:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ոչ: Եւ անկէ զատ
անանկ վայրկեաններ կըլնին որ ատեն
երկու սիրականներ ամեն բան կը մոռ-
նան: Երջանիկ կըլնին, դրաւուած
կըլնին իրարմէ: 'Այէ, Ռօտօլֆօ,
քեզմէ բաժնուած, ուրիշ բան չեմ,
բայց միայն բանտարկեալ կին մի, դուն
ալ ուրիշ բան չես, բայց միայն տա-
րագիր խեղճ երիտասարդ մի, սակայն
երկուքնիս մէկ-տեղ, հրեշտակաց իսկ
նախանձ կը բերենք: ()! չէ, անոնք
երկինքը մեզ չափ երջանիկ չեն: Ռօ-
տօլֆօ, խնդումէ մեռնող չկայ, եթէ
ոչ հիմայ ես ալ կը մեռնէի: Գլխուս
մէջ ամեն բան տակն-ու-վերայ է:
Դեռ հիմայ հազար հարցումներ ըրի
քեզ, բայց ըսածներէս մէկն ալ չեմ
յիշեր: Դուն կը յիշե՞ս: Ինչ! երազ
չէ՞ այս: Իրաւ հո՞ս ես դուն:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Վայմեր սիրական!

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ոչ, լռէ, մի խօսիր,
թող տուր ինքզինքիս դամ, թող տուր
որ երեսդ նայիմ, հոգիս, թող տուր
մտածեմ որ դուն հոգ ես: Ետքը

կը սլառասխանեմ : Ինչպէս գիտես ,
անանկ վայրկեաններ կան երբ սիրող
մի կուզէ սիրած անձին երեսը նայիլ
ու ըսել անոր . լուէ , քեզ կը դիտեմ .
լուէ , կը սիրեմ քեզ . լուէ , երջանիկ
եմ . (Ռօթօլֆօ անոր յիշել կը պահէ :
Գառարինա կը շառնայ ու սէղանին վե-
րայ ելած նստիլ կը պիտի :) Այս ի՞նչ
սիրտի ըլնի : Տէր Աստուած , Այս
թուղթը կասկածներու մէջ կը ձգէ իս .
« Կամակ մի : Գո՛ւն գրիր այս նամակը
հոս :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Ոչ : Բայց անշուշտ
ինձ հետ եկող մարդը դրած պիտի ըլ-
նի :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Մարդ մի եկաւ քեզ
հետ ! Ո՛վ : Տեսնե՞ք : Ի՞նչ բան է այս
նամակը : (Արարնօս կը Բանայ նստիլ
ու կը կարտայ .) « Այնպէս մարդեր
կան որ միայն Ախրոսի գինիով կը գի-
նովան : Այնպէսներ ալ կան որ մի-
այն զուտ վրիժառութեամբ կը զուար-
ճանան : Տիկին , սիրող նուիրակ մի
շատ պզտիկ է , վրիժառու նուիրակ մի
շատ մեծ է » :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Մեծդ Աստուած , ի՞նչ
ըսել կուզէ այս :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Գիրը կը ճանչեմ :
Գրողը անամօթ մէկն է որ ատեն մի
վէնետիկ համարձակեցաւ սիրել իս ,
ու որ մի առ իս դալ զոր անդէն վաճա-
տել տուի : Այս մարդուն անունը Հօ-
մօտէյ է :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Իրօք :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Տասանց ժողովին
ըսեմներէն մէկն :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Ե՛րկին :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Կորսուած եմք : Հոս
որողայթ մի կայ որուն մէջ բռնուե-
ցանք : (Գեղի պաշտօնէ կերպար — կը
դիմէ .) Ա՛ ! տէր Աստուած :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Ի՞նչ կայ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Սա ճրագը մարէ ,
շուտ :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — (Ճրագը հարելով .)
Բայց ի՞նչ կայ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Սօլինօ կամուրջին
վերայ հանող ճեմադաւիթը . . .

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Ի՞նչ է եղեր :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Հոն լոյսի մի եր-
թալ-դալը տեսայ :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Ա՛հ ! թշուառական ան-
մըտիս . Գադարինա ! Կորստեանդ
պատճառը ես եմ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Ռօթօլֆօ , ինչպէս
դուն առ իս եկար , ես ալ առ քեզ
պիտի դայի : (Խորը ելած պզտիկ Բան
ակնշ շնորհ .) Լուէ ! — Միտ դնենք :
Կարծեմ նրբանցին մէջ ձայն լսեցի :
Այո , դուռ մի կը բանան , կը քալեն :
Գուն ուրկէ՞ մտար :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Հոն , ծպտեալ դռնէ
մի , զոր այն սատանան կրկին դոցեց :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Ի՞նչ ընենք :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Սա դուռը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Լըկանս սենեակը
կը հանէ :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Պատուհանը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Անդունդ մ'է :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Այն դուռը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Իմ աղօթարանն է ,
ուսկից ելնելու ճամբայ չկայ : Բնաւ
փախչելու միջոց մի : Հոգ չէ , մտիր :
(Աղօթարանին դռնը կը Բանայ , Ռօ-

«Սոփոնէրս կը նէպոտի: Գաղարիւնս Դո-
 ռը կը գոցէ — Տիւնի կը ֆնայ:») Այլը-
 պեմ գոնէ գուռը: (Դո-ռը կը շարժ-
 քանալէն ի՞նչո՞ւ — ո՞ր — ի՞նչ — ի՞նչ — ի՞նչ կը
 պահէ:) Ո՞վ գիտէ ինչ պիտի պատա-
 չի հոս: Գուցէ կուզէ օգնութեան
 հասնիլ ինչ: Ու գուրս ելնելով վը-
 տանդ մի կը գայ գլխին: (Դէպի ի՞նչ
 ըլլած պիտի Դո-ռը կը լինայ.) Աւ-
 բան չեմ լսեր: Այո, կը քաշեն: Այլ
 կենան: Սիտ գնելու համար անշուշտ:
 Ա՛յ տէր Աստուած, քնանալ ձեռքներմ
 գոնէ: (Վերայի հագո-սքը կը հանէ ո-
 ծակէն վերայ կը նէպոտի.) Ո՛ տէր Աստ-
 ուած, սիրտս կը գողայ: Փականին
 մէջ բանալի մի կը գնեն: ()! չտես-
 նեմ գոնէ ներս մտնողը:

(Մահճին Էրազմուսը ինչ գոնէ: Դո-ռը
 ինչ բացի:)

ՏԵՍԱՐԱՆ Ե.

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — ԱՆ ԹԻՍՊ.

(Ան թիսպ ինչ խնդ. հոգեւոր, յետեւ ձե-
 ճապ. ու ի՞նչ ընդունի գիտելով յո-
 տալ ինչ գայ յամբարան: Սեղանին
 ծաղիկաւով, ճապը ինչ խնդ. ընդունի
 ճարտար էին:)

ԱՆ ԹԻՍՊ. — Ճարտար գեռ կը ծխայ:
 (Այլ Դո-ռայ ծաղիկը կը պահէ, Դէպ
 ի հոն կը վազէ վարագոյրը ձեկ-քի ինչ-
 նո:) Սիւնակ է ու քնանալ կը ձե-
 ւացընէ: (Այլիս սեղանին մէջ ծո-ռ-
 գալ Դո-ռը ու պարտէրը չենելով:) Եր-
 կանը գուռը այս է: (Մահճին մէջ
 ծաղիկաւ աղօթարանին Դո-ռն յետեւ կը

շարժէ:) Հոս ալ գուռ մի կայ:
 (Գաղարիւնս ծաղիկը մէջ նստած անոր
 ընտելեց անով ինչ Դէպ:)

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ի՞նչ բան է այս:
 ԱՆ ԹԻՍՊ. — Ի՞նչ բան է այս: Հի-
 մայ կը սեմ ինչ բան է այս: Այս
 խօսէսթաի սիրուհին է որ իւր ճան-
 կերուն տակն է առած խօսէսթաին
 կինը:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Երկին!

ԱՆ ԹԻՍՊ. — Ի՞նչ բան է այս, տի-
 կին: Այս գերասանուհի մի, թատ-
 րոնի աղջիկ մի, գուսան մի է, ինչպէս
 որ կը կոչէք մեզ, որ իւր ճանկերուն
 մէջ առած է բամբիշ մի, կարգուած
 կին մի, պատուաւոր կին մի, առաքի-
 նութիւն մի, զոր ճանկերուն, ճիրան-
 ներուն, ակաւներուն տակ առած կը
 խաղայ. ու այս գերասանուհին այդ
 բամբիշին, այդ փառաւոր համբաւին
 ուղածը կրնայ ըլնել, և զոր սիրտի
 փարատէ, կտոր-կտոր, պատառ-պա-
 տառ պիտի ընէ: Ա՛յ մեծուհի տիկին-
 ներս, չեմ գիտեր ինչ պիտի պատա-
 չի. բայց այս յայտնի է որ ձեզմէ
 մէկը ոտներուն տակն է, զոր պիտի
 չթողուի, սրուն լաւադոյն էր շանթը
 գլխին, քանթէ իմ երեսը իւր առջին:
 Ե, տիկին, ինչ համարձակութեամբ
 աչերնիդ իմ վերայ կը վերցունէք երբ
 սիրահար մ'ունիք սենեակնուդ մէջ:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Տիկին...

ԱՆ ԹԻՍՊ. — Պահած!

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Այլ վրիպիք...

ԱՆ ԹԻՍՊ. — Ա՛յ կաղաչեմ, մ'ու-
 բանաք: Ահա հոս էր ան: Աստած
 տեղերնիդ գեռ յայտնի են աթոռներ:

բէն : Գոնէ զանոնք վերցունէիք ան-
կէ : Բայց ինչ կըսէիք իրարու : Հա-
ղար անուշ բաներ , անանկ չէ՞ , հա-
ղար հաճոյալի բաներ , անանկ չէ՞ :
Այլ սիրեմք քեզ , կը պաշտեմք քեզ ,
բոլորովին քուկդ եմ . . . Ա՛ ! մի գտիք
ինձ , տիկին :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Չեմ կրնար հաս-
կընալ . . .

ԼԱԹԻՍՊ . — Ու մեղմէ ալ աւելի չէք
արժեր , իմ տիկիններ , ինչ որ մենք
ցորեկը բարձրաձայն կըսենք մարդու
մի , դուք զայն գիշերը կը թոթովէք
անոր : Մենք ձեր էրկները կ'առ-
նունք , դուք մեր սիրահարները կ'առ-
նունք : Այս մըցում մի է : Հատ աղէկ ,
մըցինք : Ա՛ ! պաճուճանք , կեղծառ-
բութիւն , մատնութիւն , առաքինու-
թիւն վիրաւորեալ , սուտ կիներ : Ոչ ,
ամենեւին . մեղմէ ալ աւելի չէք ար-
ժեր : Մենք մէկը չենք խաբեր :
Դուք աշխարհ կը խաբէք , ձեր ըն-
տանիքը կը խաբէք , էրկներդ կը խա-
բէք , Աստուած իսկ կը խաբէք թէ որ
կարենաք : Օ ! ինչ առաքինի են այն
կիները որ քողարկեալ կանցնին փո-
ղոցներէն : Այլեղեցի կերթան , մէկ —
գի քաշուեցէք , անցւորներ , կորացէք ,
ծռուեցէք : Ոչ , մէկ-գի մի քաշուիք ,
ոչ , մի կորանաք , ոչ մի ծռիք . այլ
շիտակ անոնց դացէք . քաշեցէք քողը ,
քողին տակ դիմակ մի կայ . քաշեցէք
դիմակը , դիմակին տակ ստող բերան
մի կայ : — Ահա այսպէս , ես Բօտէս-
թաի սիրուհին եմ , դուք անոր կինը ,
բայց ես պիտի կորսնցունեմ ձեզ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Տէր Աստուած :
Տիկին . . .

ԼԱԹԻՍՊ . — Ո՛ր է ան :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Ո՛վ :

ԼԱԹԻՍՊ . — Ան :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Ես հոս մինակ եմ ,
իրաւ որ մինակ : Միս-մինակ : Ձեր
հարցումներէն բան մի չեմ հասկնար :
Ձեզ չեմ ճանչեր , բայց ըսածներ-
նիդ կը սոսկացնեն իս , տիկին : Ձեզ
դէմ ինչ ըրած ունիմ չեմ գիտեր :
Ու չեմ ալ կարծեր որ ամեն այս բա-
ներուն մէջ շահ մի ունենաք . . .

ԼԱԹԻՍՊ . — Հա՛ մի ունենամ այս
բաներուն մէջ : Անշուշտ որ շահ մի
ունիմ : Բայց դուք չէք հաւատար , ա-
նանկ չէ՞ : Այլ սրտիս մէջ զայլոյթ
մի չունենայի , այսպէս կը խօսէի մի-
թէ : Ի՞նչ հոգս է ձեր մեծուհի տի-
կին ու իմ գերասանուհի մի ըլնելն :
Ասոնք ինձ համար հաւասար բաներ
են . ես ալ ձեզ պէս աղւոր եմ : Ատե-
լութիւնը սրտիս մէջ բունած է կը-
սեմք քեզ , ու ձեռքէս եկածին չափ
կը թշնամանեմ քեզ : Ո՛ր է այն մար-
դը : Անունն ինչ է այն մարդուն :
Տեսնել կուզեմ զինքը : Օ ! երբ կը
մտածեմ որ քնանալ կը ձեացունէր .
ինչ անամօթութիւն :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Աստուած իմ , Աստ-
ուած իմ , ինչ պիտի ըլնիմ արդեօք :
Աստուծոյ սիրոյն համար , տիկին ,
եթէ գիտնայիք . . .

ԼԱԹԻՍՊ . — Հոն դուռ մի կայ գի-
տեմ : Ստոյգ եմ որ ան ալ ներսն է :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ . — Հոն իմ աղօթարա-
նըն է , տիկին : Աերդնում որ մէկը
չկայ հոն : Ա՛ ! եթէ գիտնայիք , իմ
վերայ սուտ բաներ ըսեր են ձեզ :

Ես հոս մինակ, առանձին, ամեն աչքէ պահուած կ'ապրիմ . . . :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ահա քողն :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Այն իմ աղօթարանն է, հաւատացէք : Հոն իմ ծընկադրէն ու մատեաններէն զատ ուրիշ բան չկայ . . .

ԼԱԹԻՍՊ. — Ահա գիմակը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Կերդնում, տիկին, որ մէկը պահուած չէ ներսը :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ահա ստող բերանը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Տիկին . . .

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո անանկ է : Բայց խէնդ էք որ այսպէս կը խօսիք ու վախկոտ յանցաւորի մի կերպարանքը կ'առնուք : Բանը հաստատութեամբ չէք ուրանար : Հա նայիմ, տնկուեցէք քիչ մի, բարկացէք քիչ մի եթէ կը համարձակիք, ու անմեղ կնոջ մը տեղ դրէք ինքզինքնիդ : (Յանկարծ պարզեցաւ իր զգեստները եղած վերադրանքն իր արմուկէն, ու ինքնապէս իր արմուկէն զգեստները հանեց . . .) Ա! տեսէք, ալ ճարը չկայ : Ահա վերարկուն ալ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Տէր Աստուած :

ԼԱԹԻՍՊ. — Վերարկու մի չէ այս, անանկ չէ : Այս էրիկ մարդու վերարկու չէ : Բայց ցաւն այն է որ որոշ ընկեր չգիտցուիր, բոլոր այս անիծեալ վերարկուները իրարու կը նմանին : Ե նայինք, զգուշացէք ալ, ու ըսէք այն մարդուն անունը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Չեմ գիտեր ինչ ըսել կուզէք :

ԼԱԹԻՍՊ. — Այս ձեր աղօթարանն է, այնպէս չէ : Բարի բացէք դուռը :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ինչո՞ւ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ես ալ աղօթելու եմ, բացէք :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Բանալին կորուսած եմ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Բացէք կըսեմ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Չեմ գիտեր բանալին որու քովն է :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա! իմացայ, էրիկնուդ քովն է : — Տէր Անճէլօ, Անճէլօ, Անճէլօ :

(Կողմէ Գադարինա եղած Գադարինա լսեց . . .)

(Գադարինա ինքնապէս իր արմուկէն զգեստները հանեց . . .)

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ոչ, չեմ թողուր : Ոչ, պիտի չերթաք հոն : Ես ձեզ բան մի ըրած չունիմ : Չեմ իմանար ինչ ունիք ինձ դէմ : Չէ, տիկին, պիտի չկորսնցունէք իս : Պիտի մեղքընաք ինձ : Վայրկեան մի կեցէք : Կը տեսնէք : Կը մեկնեմ բանը : Մէկ վայրկեան միայն : Չեր հոս ընկերներն ի վեր բոլորովին ապշած, բոլորովին սոսկման մէջ եմ, իրաւ որ շփոթած եմ ու ըսածներնէդ բան մի չհասկցայ : Նսիք ինձ որ դուք դերասանուհի մ'էք և ես մեծուհի տիկին մի . ահա այսչափ միայն հասկցայ : Կերդնում որ մէկը չկայ ներսը : Այն նուիրակին վերայ բան մի չըսիք, բայց ես ստոյգ եմ որ ան է այս ամենուն պատճառը, տիկին, սոսկալի մարդ մ'է ան որ կը խաբէ ձեզ : Լրտես մի, լրտես մի մի ըսածները չեն հաւատացուիր . Օ! մոռիկ ըրէք մէկ վայրկեան : Կինները իրարու ասանկ բան մի չեն զլանար : Աթէ էրիկ-մարդու մի այսչափ աղա-

չէի, ի դուրս չէր շարժեր ան: Բայց
դուք մեղքեցէք իս. ձեզ նման աղւոր-
ները շարասիրտ չեն ըլնիր. Արսէի
որեւէն որ ասոնց պատճառը այն թըշ-
ուառական մտրդը, այն նուիրակն,
այն լրտեսն է. ալ կրնաք հասկնալ,
ու ասալ զիտնաք որ ետքը իմ մահը
պատճառելնուդ վերայ պիտի ցաւիք:
Ս'արթնցունէք էրիկս: Արսպաննէ
իս: ()! Եթէ վիճակս զիտնայիք շատ
կը մեղքնայիք իս: Յանցաւոր չեմ,
իրաւ որ յանցաւոր չեմ, կարծածնուդ
չափ դոնէ: Վուցէ անխոհեմութիւն
մի ըրած եմ, բայց, տիկին, մայր չու-
նիմ: Կերդնում ձեզ որ մայր չունիմ
()! մեղքեցէք իս, մի բանաք այն դու-
ռը, կ'աղաչեմ, կը հայցեմ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Չէ, ալ լմնցած է ա-
մեն բան: Ալ մտիկ չեմ ըներ: Տէր
իմ, տէր իմ:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Կեցէք: Ա! տէր
Աստուած: Ա! կեցէք: Բայց չէք զի-
տեր որ կը մեղցունէ իս. թող տուէք
դոնէ մէկ վայրկեան, փոքր վայրկեան
մի Աստուծոյ աղաչեմ: Ասայեցէք,
ծունկի վերայ պիտի դամ ահա հոն...
(Անոր թնկադրին վերայ փայլան աղննէ
խաշելու-թիւնը ցոյցնելով.) այն խաշե-
լութեան առջև: (Ալ թախտի աչք խա-
շելու-թեան վերայ կը յարէ.) ()! շնորհք
ըրէք. դուք ալ իմ քով աղօթեցէք:
Ու ետքը թէ որ միշտ իմ մահը կու-
ղէք, թէ որ Աստուած այս մտածու-
թիւնը չհաներ ձեր սրտէն, ուղածնիդ
ըրէք այն ատեն:

ԼԱԹԻՍՊ. — (Խաշելու-թեան վերայ կը
վալէ, և պարէն կը Ժաշէ զայն.) Ի՞նչ

պիտի ըլնի այս խաշելութիւնը: Ուր-
կէ՞ դառն էք այս խաշը: Ուրկէ՞ ձեր
քով կը գտնուի: Ա՛լ տուաւ ձեզ զայն,
ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ի՞նչ, այս խաշելու-
թիւնը: ()! Հիմայ կը մեռնիմ: ()!
Ի՞նչ պէտք ունիք այս խաշելութեան
վերայ հարցումներ ընել ինձ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ինչպէ՞ս ձեր քով կը
գտնուի այս ըսէք, շուտ.

(Ճշգրտ պարզութիւնով սեղանէ իջ վերայ
կեցած է. Լաթիսպ հոն կը ծոյգնայ
ու խաշելու-թիւնը կը Ժաշէ:)

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Շատ աղէկ. կին
մի տուաւ զայն ինձ: Տակը եղած ա-
նունը կը գիտէք, այդ անանկ անուն
մ'է զոր ես չեմ ճանչեր, կարծեմ,
թախտ: Մէկ անգամ ի Պրեզիտ խեղճ
կին մի պիտի մեղցունէին: Ես անոր
համար ներումն խնդրեցի: Ու որով-
հետեւ հայրս էր մեղցունել տուողը,
կատարեց ուղածս: Այն ատեն ես
դեռ պղտիկ էի: ()! մի կորսնցունէք
իս. մեղքեցէք ինձ, տիկին: Այո՞ն
միջոցին այն կինն ալ այս խաշելու-
թիւնը ինձ տուաւ ըսելով թէ եր-
ջանկութիւն կը բերէ այս: Ահա այս
է բանը, կերդնում որ այս է բանը:
Բայց ձեր ի՞նչ հոգն: Ինչո՞ւ պարապ
բաներ ըսել կը տաք ինձ: ()! սիրտս
կը մաշի:

ԼԱԹԻՍՊ. — Տէր Աստուած, ո՞
մայր իմ:

(Խորը եղած դուռը կը բացուի: Անճելօ
գիւղերային պարեգօտով ներս կը մտնէ:)

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — (Թախտին առջի-
քին Ժաշէ.) Երիկս! Ալ կորսուած եմ:

ՏԵՍԱՐԱՆ Զ.

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. ԼԱԹԻՍՊ. ԱՆՃԵԼՕ.

ԱՆՃԵԼՕ. — (Լաւանդ Լաթիսպի
 Կեանքէն որ պարզեցին Կեանք.)
 Ի՞նչ կը նշանակէ այս, տիկին. կ'ե-
 րեի ինձ թէ ձեր սենեակին մէջ ձայն
 լսեցի:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Պարոն. . .

ԱՆՃԵԼՕ. — Ի՞նչպէս կը լինի որ դեռ
 պառկած չէք այս ժամուս:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Պատճառը ան է. . .

ԱՆՃԵԼՕ. — Տէր Լատուած! բոլոր
 բովին գողի մէջ էք: Սենեակնուդ
 մէջ մէկը կայ, տիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. (Յաւանքէն.) Լաթ,
 տէր իմ, իս:

ԱՆՃԵԼՕ. — Դուք, թիսպ!

ԼԱԹԻՍՊ. — Լաթ, ես:

ԱՆՃԵԼՕ. — Դուք հոս! Գիշեր ա-
 տեն! Ինչպէս կը լինի որ հոս գտնուիք
 այս ժամուս, ու տիկինն ալ. . .

ԼԱԹԻՍՊ. — Բոլորովին գողի մէջ
 ըլնի: Հիմայ կըսեմ, տէր իմ: Ստիկ
 ըրէք ինձ: Բանը աղէկ ուշ դնել
 կ'արժէ:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. (Ինչպէս.) ()! ալ
 լինցայ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Լհա երկու բառով
 ըսեմ: Վաղն առտու պիտի սպաննը-
 ւէիք:

ԱՆՃԵԼՕ. — Իս:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ձեր պալատէն իմ
 տունը դալուատեն: Լրդէն գիտէք
 որ առտունները սովորաբար մինակ
 դուրս կ'ելնէք: Բանին լուրը այս գի-

շեր առի ես. ու շուտ հոս եկայ իմաց
 տալու համար տիկնոջ որ վաղը թող
 չտայ ձեզ դուրս ելնել: Լհա գիշեր
 տեն հոս ըլնելուս ու տիկնոջ ալ
 բոլորովին գողի մէջ ըլնելուն պատ-
 ճառը:

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — (Ինչպէս.) Սեծդ
 Լատուած! այս ինչպէս կ'ին է:

ԱՆՃԵԼՕ. — Կարելի բան է այս:
 Բայց չեմ զարմանար: Կը տեսնէք
 հիմայ որչափ իրաւունք ունէի երբ
 իս շրջապատող վտանգներուն վերայ
 կը խօսէի ձեզ: Ո՞վ իմաց տուաւ ձեզ
 այս բանը:

ԼԱԹԻՍՊ. — Լնծանօթ մարդ մի,
 որ առաջ խօսք առաւ բերնէս որ թող
 կը տամ փախչի: Իս ալ թող տուի:

ԱՆՃԵԼՕ. — Պարապ գտնուեր էք:
 Ձեք գիտեր որ կը խոստանան ու ետքը
 բռնել կը տան մարդը: Պալատիս
 մէջ ինչպէս կըցիք մտնել:

ԼԱԹԻՍՊ. — Նոյն մարդը մտցուց,
 Սօլինօ կամուրջին վերայ նայող պըզ-
 տի դուռը բանալու կերպ մի գըտնե-
 լով:

ԱՆՃԵԼՕ. — Կը նայիք հեղ մի:
 Ու մինչև հոս մտնելու համար:

ԼԱԹԻՍՊ. — Բարի, բայց այն բա-
 նալին զոր դուք տուած էիք ինձ:

ԱՆՃԵԼՕ. — Կերեի ինձ որ անոր
 այս սենեակը բանալը ըսած չէի ձեզ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Լաթ, բայց չէք յի-
 շեր:

ԱՆՃԵԼՕ. — (Գիտի՞նք վերաբերու-
 անք.) Լաթ վերաբերուն ինչ է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Նոյն մարդը տուաւ
 ինձ պալատիս մէջ մտնելու համար:

Փեղոյրն ալ ունէի, բայց ո՛ւր դնելու
չեմ գիտեր:

ԱՆՃԻԼՈ. — Երբ կը մտմտամ որ
ասոր նման մարդեր ուզածնուն պէս
տունս կը մտնեն: Այս ինչ կեանք է
իմ կեանքը: Միշտ հանդերձիս մէկ
ծայրը դարանի մի մէջ բռնուած է:
Ե, ըսէք նայիմ, թիսպ. . .

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա! տէր, կաղաչեմ
ուրիշ հարցումները վաղուան թողէք:
Այս դիշեր ձեր կեանքը աղատեցինք,
գոհ ըլնել պէտք էք: Բայց նայէ մէկ
անգամ ոչ տիկնոջ և ոչ ինձ շնորհ
հակալ կըլնիք:

ԱՆՃԻԼՈ. — Կերեցէք, թիսպ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Դեսպակս վարը կըս-
պասէ: Կը հաճիք մինչև հոն ընկե-
լանալ ինձ: Ա.Լ. թողունք տիկինը
որ քնանայ:

ԱՆՃԻԼՈ. — Ձեր հրամանին կըս-

պասեմ, տօնա թիսպ: Թէ որ կը հա-
ճիք իմ խուցէն անցնինք որ սուրս
առնում: (Խորը եղած թիսպ ելնա-
լով.) Ե! ճրագներ հանեցէք:

ԼԱԹԻՍՊ. — (Թափառնին աւելի-
րաբարնին թիսպ ելնալով.) Եկած
ճամբէս շուտ թող փախչի ներսի
մարդը: Ահա բանալին: (Դէպ է ա-
ղջարանը դառնալով.) Ա! սա դուռը!
Օ! ինչպէս կը տանջուիմք: Չկրնամ
դոնէ գիտնալ որ իրաւ ա՛ն է:

ԱՆՃԻԼՈ. — (Գալով.) Ձեզ կըս-
պասեմ, տիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. — (Ինչնէրէն.) Օ! դոնէ
եթէ կարենայի անցնել տեսնել ճար
չկայ ալ! պէտք եմ երթալ: Օ! . . .
(Ենթերէն.) Երթանք, տէր իմ:

ԳԱԴԱՐՆԱ. — (Ելնալով թիսպով.)
Արդեօք երա՞ջ մ'է այս:

ԵՐՐՈՐԴ ՕՐ

ՍԵՒԻՆ ՏԵՂ ՃԵՐՄԱԿԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆ

(Գաղաթիւնի սենեակը : Մահճին շարագոյրերը գաց են :)

ՏԵՍԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԱՆՃԵԼՕ . ԵՐԿՈՒ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐ :

ԱՆՃԵԼՕ . — (Երկու տանուներէն աւելնալով .) Տէր դահերէց, խսկոյն Սէնդ — Լնթուան եկեղեցւոյն դահլիճը, դասը և աւագ խորանը սենով պատել տուէք : Երկու ժամէն — բայց երկու ժամէն, — փառաւոր ժամերգութիւն մի պիտի ընէք հոն մէկ երեւելի անձի հոգւոյն համար որ այս վայրկեանիս պիտի մեռնի : Դուք ալ բոլոր ուխտով այս ժամերգութեան ներկայ գըտնուիք : Պաշտպան սուրբին մասունքը բանալ տաք : Թապուհներու համար եղածին պէս երեք հարիւր ճերմակ մոմէ ջահ վարէք : Վեց հարիւր չքաւորներու մէկ-մէկ արծաթ տիւքաթ և մէկ-մէկ վենետեան ոսկի բաժնէք :

Սե սրահակին վերայ Սալիբիէրիի ու Պրակատինիի զինանշաններէն ուրիշ զարդ չըլնի : Սալիբիէրիի զինանշանը ոսկիէ է արծուի ճիրաններու մէջ . Պրակատինիի զինանշանը, կապուտակ ու արծաթագոյն է վրան կարմիր խաչով :

ԳԱՀԵՐԷՅ . — Պերճափայլ Բօտէս թա . . .

ԱՆՃԵԼՕ . — Ը ! — Խսկոյն այս ժամուս բոլոր ձեր ուխտով, խաչով ու դրօշը առջևնուդ այս տիւքական պալատին գերեզմանոցը իջնէք, ուր Ռօմանաներուն շիրիմները կան : Հոն քար մի վերցուած ու փոս մ'ալ փորուած է : Ու այն փոսը օրհնէք : Ինձ համար ալ աղօթել չմոռնաք :

ԳԱՀԵՐԷՅ . — Չեր աղգականներէն մէկն է միթէ մեռնողը, տէր իմ :

ԱՆՃԵԼՕ . — Գացէք : (Գաւերէյը

յարգանքի ինչ-որ մեծ Գրքի մեջ ինչ-
 նի: Սիւս Կապանացի ալ անոր հետեւի
 ինչ-որ: Անճելօ ինչ ինչ--նի շինք:)

Տէր աւագերէց, կեցէք դուք: — Հոս
 քովը, սա աղօթարանին մէջ անձ մի
 կայ զոր շուտ խոստովանցներու էք:

ԱՒԵԳԵՐԷՑ . — Վատապարտեալ
 մարդ մի, տէր իմ:

ԱՆՃԵԼՕ . — Ոչ, կին մի:

ԱՒԵԳԵՐԷՑ . — Սահճի պատրաստել
 պէտք է այս կինը:

ԱՆՃԵԼՕ . — Հիմայ կը տեսնէք:

ՆՈՒՐԵԿ ՄԻ . — (Սրնէլով.) Ձեր
 յարգութիւնը տօնա թիսպը ուղած
 էր: Եկած է:

ԱՆՃԵԼՕ . — Թող ներս դայ ու ըս-
 պասէ ինձ մէկ վայրկեան: (Վերա-
 ինջիւն: Բարեկամն աղօթարանը ինչ-
 ուն ուսուցիչին նշան ինչի որ հարկէ .
 Սեմին վերայ ինչ ինչ--նի շինք:) Տէր ա-
 յագերէց, ձեր կեանքին վերայ, երբ
 ասկէ դուրս ելնէք, զղուշացիք, որու
 կուզէ ըլնի, տեսներու կնիկնուդ ա-
 նունը ըսելու:

(Գրանցանքին հետ աղօթարանը ինչ ինչ:

Խորը եղած Գրքի ինչ-որ մի: Գրքի
 ինչ (Թիսպը ինչ-որ մի:)

ԱՒԵԳԵՐԷՑ . — (Սրնէլով.) Վիտէք
 Խնճի կանչել տուաւ իս:

ՈՍԵԿԱՆԵԼ . — Ոչ, տիկին:

(Կեցիւն)

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

ԱՒԵԳԵՐԷՑ . (Սրնէլով.)

ԸՏ! սա սենեակը . ահա դարձեալ

նոյն սենեակին մէջն եմ . Բառէսթան
 ինչ պիտի ընէ արդեօք իս: Այս
 առտու պաշտոս տրտում կերպարան
 մի առած է: Բայց իմ ինչ հոգը:
 Այս այո կամ ոչի մի համար հոգիս
 կը տայի: (Տ) սա դուռը, սա դու-
 ուր յորեկով տեսներու տարօրինակ
 աղդում մի կընէ ինձ! Այս դրան
 ետեւն էր ան! Ո՛վ: Ո՛վ կար երեկ
 զիշեր այս դրան ետեւ: Բայց ես ալ
 ստոյգ եմ միթէ որ ան էր: Վոնէ
 այն լրտեսն ալ մէկ մ'ալ չտեսայ:
 (Օ) վարան! սոսկալի ուրուական որ
 կը պաշարէ մեզ, ու առանց ժպտելու
 ոչ ալ լալու չիլ աչով մի մեզ կը
 դիտէ: Եթէ ստոյգ ըլնէի որ Ռո-
 տօլֆօն էր ան, ստոյգ ու ապացոյց-
 ներ ունենայի: (Օ) այն ատեն կը
 կորսնցունէի զինքը. Բառէսթան ի-
 մաց կըտայի ամեն բան: Ոչ: Այլ
 այն կինէն կ'առնէի վրէժս: Ոչ:
 Ինքզինքս կըստաննէի: (Օ) այո,
 ստոյգ ըլնիմ որ ալ Ռոտօլֆօ չսիրեր
 իս, ստոյգ ըլնիմ որ կը խաբէ իս,
 ստոյգ ըլնիմ որ ուրիշ մէկը կը սի-
 րէ, ալ կեանքը ինչ պիտի ընեմ ես,
 մահը լաւագոյն չէ: (Օ) բայց գոնէ
 առանց վրէժ առնելու: Ինչո՞ւ չէ:
 Սակայն հիմալ ասանկ կըսեմ, ու կըր-
 նայ ըլնել որ վրէժ ալ առնեմ, կըր-
 նամ ըսել ինչեր պիտի անցնէր ներ-
 սէս եթէ մէկը հաստատէր ինձ որ այս
 զիշերուան մարդը Ռոտօլֆօն էր: Ո
 Աստուած իմ! Պահէ իս մոլեղնութե-
 նէ մի: Ո Ռոտօլֆօ! Վաղարինա!
 Եթէ այս բանը իրաւ է, ինչ պիտի
 ընեմ: Իրօք! ինչ պիտի ընեմ: Ո՛վ

պիտի մեռցունել տամ, զանոնք թէ
իս: Ահա գիտեր:

(ԱՆՃԷԼՕ և ՏԳՆԷ.)

ՏԵՍԱՐԱՆ Ք.

ԼԱԹԻՍՊ. ԱՆՃԷԼՕ.

ԼԱԹԻՍՊ. — Ի՞նչ ուզեր էք, տէր
իմ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Այո, թիսպ: Ըսելու
բաներ ունիմ ձեզ: Հատ բաներ:
Նյանրակչիւ բաներ: Ինչպէս ըսած
եմ արդէն, կեանքիս մէջ ամեն օր ու
ըողայթ մի, ամեն օր մասնութիւն մի,
ամեն օր ընդունելիք դանակի հարուած
մի, կամ տալիք կացիւնի հարուած մի
կայ: Այնքան բառով ահա այս է բա-
նը: Կինս սիրահար մի ունի:

ԼԱԹԻՍՊ. — Որուն անունն է...

ԱՆՃԷԼՕ. — Որ այս գիշեր անոր
սենեակին մէջ է եղեր մեր հոն եղած
առեւ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Որուն անունն է...

ԱՆՃԷԼՕ. — Ահա ինչպէս երևան
ելաւ բանը: Նուիրակ մի, Տասանց
ժողովին լրտեսներէն մէկը... — Բայց
պէտք եմ այս ալ ըսել որ Տասանց
ժողովին լրտեսները մեզ դէմ — յան-
դիման ուրիշ հաստատուն երկրի ու
եզական վիճակով Բօտէսթաներ են:
Ժողովը կարգիլէ անոնց մեզ դիր գը-
րել, մեզ հետ խօսիլ, ու մեզ հետ,
ինչպէս կըլնի ըլնի, յարաբերութիւն
մ'ունենալ մինչև մեզ բռնելու օրը
գալը: — Ուստի այս լրտեսներէն մէ-
կը այս առտու Ալթինա կամուրջին

քով զարնուած դանուեր է: Գիշերա-
յին ոստիկանները տեսնելով վերու-
ցեր են զան: Մենամարտութիւն մ'է
եղեր այս թէ դարան մի, չգիտցուիր:
Չարնուած մարդը մոնելու վերայ
ըլնելով, երկու բառ միայն կրցեր է
արտասանել. ցաւն ան է որ մեռած է
հիմայ: Չարնուած ասեւնը վերան մէկ
նամակ ունի եղեր, զոր ինձ համար
ոստիկաններուն յանձնել է: Այլ իրօք
ալ այս նամակը այն երկու մարդերը
բերին: Ու սիրահարէ մի իմ կնոջ
ղրուած նամակ մ'է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Սիրահարին անունն
է...

ԱՆՃԷԼՕ. — Նամակը ստորագրեալ
է: Սիրահարին անունը կը հարցնէք,
ահա ճիշտ իս ալ շփոթողը այս է:
Սպաննուած մարդը թէպէտ ըսեր է
այս անունը ոստիկաններուն, բայց
մոռցեր են անասունները, ու չեն կըր-
նար յիշել: Մէկը Ռօտերիկօ, միւ-
սը Բանտօլֆօ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Նամակը վերանիդ է:

ԱՆՃԷԼՕ. — (Նօյն Գրեւել.)

Այո, վերաս է: Ասալ զայն ձեզ
ցուցնել կուզէի, որպէս զի եթէ,
ըստ դիպաց գիրը կը ճանչէք, ըսէք
ինձ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Տուէք նայիմ:

ԱՆՃԷԼՕ. — (Նամակը յեռնէ Գրեւել.)
(Բայց սոսկալի անձկութեան
մի մէջ եմ, թիսպ! Այնպէս մարդ մի
կայ որ յանդգներ է — որ յանդգներ է
աչերը Սալիբիէրիի մի կնոջ վերայ
վերցնել! Այնպէս մարդ մի կայ, որ
յանդգներ է բիծ մի ընել Ս. Ենեա-

կոյ ոսկիէ մատեանին մէջ, շղեղադոյն էջին վերայ, ուր, Սալիբիէրի! իմ անուանէ! Այնպէս մարդ մի կայ որ այս գիշեր այս սենեակին մէջ է եղեր. որ հոս իմ եղած տեղը քալեր է գուցէ: Այնպէս թշուառական մարդ մի կայ, որ այս նամակը գրեր է, ու պիտի չբռնեմ միթէ ես այս մարդը! ու վրէժս թշնամանացը վերայ պիտի չբռնեմ միթէ! ու ես այս մարդէն այս միւնոյն յատակին վերայ արեան մօրմի պիտի չթափեմ միթէ! ()! տիկին, դիտնալու համար միայն թէ ո՞վ է այս նամակը գրողը, հօրս սուրը, կեանքէս տասն տարի ու աջ ձեռնս կը տայի:

ԼԱԹԻՍՊ. — Բայց ցուցէք նայիմ ինչ սա նամակը:

ԱՆՃԻԼՕ. — (Նամակը անոր փաշէլ.) Տեսէք:

ԼԱԹԻՍՊ. — (Նամակը իւր բռնայն — աչի կ'անցնէ: Ինչիւրեւ.) Ո՞ւր տօլֆօէն է:

ԱՆՃԻԼՕ. — Կը ճանչէ՞ք միթէ գիւրը:

ԼԱԹԻՍՊ. — Կեցէք կարդամ մէկ անգամ: (Կը կարդայ.) “Գաղարինա, նա, իմ սրտին սիրականը, կը տեսնեմ հիմայ որ Աստուած կը սրահէ մեզ: Այս գիշեր երկանդ ու այն կնոջ “ ձեռքէն մեր աղատիլն հրաշք մի չէ: (Ինչիւրեւ.) Այն կնոջ! (Կարդալու շարունակ.) “Կը սիրեմ քեզ, Գաղարինա, կեանքիս մէջ մի՛նակ սիրած կինս դուն ես: Ինչ համար “ անհանգիստ մ'ըլնիր. շատ լաւ վիճակի մէջ եմ: ”

ԱՆՃԻԼՕ. — Ե նայինք! Ճանչցա՞ք գիւրը:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ոչ, տէր իմ: (Նամակը անոր իւր փայ:)

ԱՆՃԻԼՕ. — Չճանչցաք, անանկ չէ: Իսկ նամակին համար ի՞նչ կըսէք: Այս քիչ ատենէ ի վեր Բաստուա եղող մարդու շնամանիւր: Այո, հին սիրոյ մի լեղու է այս: ()! բոլոր քաղաքը տակն-ու-վերայ պիտի ընեմ! ու պէտք է որ դտնեմ այս մարդը: Դուք ի՞նչ կըսէք, Թիսպ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Փնտրեցէք:

ԱՆՃԻԼՕ. — Պատուիրեցի որ այսօր ձեզմէ ու ձեր եղբորէն զատ մէկը չըկրնայ մտնել աղատ պալատիս մէջ: Որ ուրիշ ամեն ալ բռնուին ու իմ առջին բերուին, զոր ես ինքս պիտի քննեմ: Սակայն վրէժիս կէսն ալ արդէն ձեռնիս մէջն է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ինչպէ՞ս:

ԱՆՃԻԼՕ. — Կինս պիտի մեռցունեմ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Չեր կինը!

ԱՆՃԻԼՕ. — Ամեն բան պատրաստ է: Մէկ ժամէ առաջ Գաղարինա Պրակատինի պիտի գլխատուի:

ԼԱԹԻՍՊ. — Պիտի գլխատուի!

ԱՆՃԻԼՕ. — Այս սենեակին մէջ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Այս սենեակին մէջ!

ԱՆՃԻԼՕ. — Մտիկ ըրէք: Իմ պըղծեալ մահիճը գերեզմանի կը փոխուի: Ուստի պէտք է մեռնիլ այս կինը: Վճռեցի ալ այս բանը: Ու անանկ անաչարաբար որոշեցի որ բան մի չըկրնար դէմը առնուլ: Աղաչանքը բընաւ օգուտ պիտի չ'ընէ, ինչու որ

բարկութիւնն չունիմ սիրտս: Իմ մըտերիմ բարեկամը, թէ որ ունենայի մէկ հատ, եթէ այս կնոջ համար բարեխօս ըլնէր, այո, այս բարեկամին վերայ կասկած պիտի մտնէր սրտիս մէջ: Ահա ամեն բան: Թէ որ կուղէք խօսինք անոր վերայ: Սակայն, Թիսպ, կատեմ ես այս կինը! Անանկ կին մի որուն հետ միայն ընտանեաց գործերու ու իմ քեռւոյն, Գասթէլլօի եւ պիսկոպոսին, հաճոյանալու համար կարգուեցայ! անանկ կին մի որ միշտ տրտում է իմ առջին! ու զաւակ մի տուած չէ ինձ! Ասկէ զատ այն ալ կայ որ ատելութիւնը մեր արեան մէջ, մեր ընտանեաց մէջ, մեր աւանդութեանց մէջն է: Պէտք է որ Սալիբիէրի մի միշտ մէկը ատէ: Այն օրը որ Սէն—Սարքի կոթողին առիւծը թռնի, ատելութիւնն ալ իւր արոյրէ թեւերը կը բանայ ու Սալիբիէրիներուն արտէն կը թռնի: Իմ հաւը ծծօ մարքիզը կատեր, ու մէկ գիշեր Վենետիկի ջրհորներուն մէջ խեղդել տուաւ զան: Հայրս Վենետիկի ընկերհաշտութեան Պատուէր հոգաբարձուն կատեր, ու Գօռնաոթ թաղուհւոյն մէկ կոչունքին մէջ թուանաւորեց զան: Այս ալ այս կինը կատեմ: Իրեն չարութիւն մի ընելու միտք չունէի: Բայց յանցաւոր է: Ասինչ ընեմ: Կարելի է որ ես իրմէ լաւ մէկը չեմ, բայց պէտք է որ ան մեռնի: Հարկ մի, որոշեալ գիտաւորութիւն մի է այս: Պատի կըսեմ որ այս կինը պիտի մեռնի: Սորս ոսկորները իսկ ներումն խնդրէին այս կնոջ

համար պիտի չկրնային ընդունիլ: ԼԱԹԻՍՊ. — Սիթէ Վենետիկի պերճափայլ տէրութիւնը կը ներէ

ԱՆՃԷԼՕ. — Կերելու համար որ չինչ: Պատժելու համար ամեն բան:

ԼԱԹԻՍՊ. — Բայց Պրակատինի, իւր ընտանիքը . . .

ԱՆՃԷԼՕ. — Շնորհակալ պիտ'ըլնի ինձ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Որոշումիդ եղած է կըսէք: Այա, թող մեռնի: Արհաւիրմ ըրածնիդ: Բայց ըստ որում դեռ ամեն բան դադարի է, ըստորում դեռ մէկուն անունը տրուած չէ, չէիք կրնար միթէ զինքը տանջանէ, պալատըս արեան բիծէ մի ու ձեզ ալ հասարակութեան բերանը անկնեղէն պահել: Այս գործոյս մէջ դահիճը վաւայ մ'է: Բայց ան ալ չըլնի լաւագոյն չէ՞ միթէ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Այո, թոյնը աւելի աղէկ կըլնէր: Բայց արագ ընթաց թոյն մի պէտք է, ու հիմայ պիտի չհաւատաք, այն տեղակ թոյն չունիմ քովս:

ԼԱԹԻՍՊ. — Այս ունիմ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Ո՛ր է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Տունը:

ԱՆՃԷԼՕ. — Ի՞նչ թոյն է այդ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Սալսուբինա թոյնը: Չէք յիշեր այն տուփը որ Սէն—Սարքի զահերէցը խրկած էր ինձ:

ԱՆՃԷԼՕ. — Այո, հիմայ կը յիշեմ: Գիտեմ այն ապահով ու արագ թոյն մ'է: Իրաւունք ունիք, թող ամեն բան մեր մէջ մնայ: Աւագոյն է: Ստիկ ըրէ, Թիսպ, բոլոր վստահութեան

ՏԵՍԱՐԱՆ Զ.

ԳԵԴԱՐԻՆԱ, ՌՕՏՈՒՓՕ.

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — (Ինչեւէն.) Տէր
Լստուած! Ռօտուֆօն!

ՌՕՏՈՒՓՕ. — (Այլեւէն.) Եյ,
Գաղարինա, ես եմ մէկ վայրկեանի
համար միայն: Սինակ ես: Ինչ եր-
ջանկութիւն! . . . — Բայց բոլորովին
դունատ կերեկիս. կերպարանդ շփոթած
է:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ընդունա շփոթած է
ըրած անխոհեմութիւններուդ համար:
Յորեկ ատեն ասանկ հոս դաւ:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Ը! Գաղարինա,
սրտաճառը ան է որ անհանգիստ էի:
Չկրցայ համբերել:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ինչ քանի համար:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Հիմայ կըսեմ, անու-
շիկ Գաղարինա . . . — Ը! Ինչպէս
երջանիկ եմ քեզ հոս այսպէս հան-
գիստ դանեւում:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ինտո՞ր կըցիր մըտ-
նել:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Քոս տուած բանա-
լիով:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Բարի. սալատիս
մէջ ինչպէս կըցիր մտնել:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Ը! Ճիշտ իս ալ ան-
հանգիստ ընող բաներէն մէկն այդ
է: Գիւրութեամբ մտայ, բայց նոյն
պէս պիտի չկրնամ ելնել:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ինչո՞ւ:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Պաշտօնատեւոր մտած
ատենս իմայ տուաւ որ դիշերէն առաջ
մէկը դուրս պիտի չելնէ:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Մէկը դիշերէն ա-

ռաջ! (Ինչեւէն.) Փախչելու կերպ մի
ալ չկայ, տէր Լստուած:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Ըմեն ճամբաներուն
բերանը նուիրակներ կան: Պալատը
բանտի մի պէս կը պահուի: Բայց ես
կրցայ մեծ ճեմադաւթին մէջ սպրդիլ
ու հոս ճիշդ: Իրաւ, կերպնումս որ
հոս բան մի չտեսիր:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Չէ, բան մի: Հան-
դարտ եղիք, իմ Ռօտուֆօն: Հոս ա-
մեն բան ցովորականին պէս է: Այսէ-
սենեակիս մէջ անկարգ բան մի կայ:
Բայց դուն շուտ դնա: Ար վախեմ որ
հիմայ Բօտէսթան ներս կը մտնէ:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Ոչ, Գաղարինա,
այն-դիէն մի վախեր: Բօտէսթան
հիմայ վարը Սօլինօ կամուրջին վե-
րայ է: Բռնուած մարդիկը կը քննէ:
(!) անհանգիստ էի, Գաղարինա:
Ըմեն բան այսօր, թէ քաղաքը և թէ
սալատս տարօրինակ կերպարան մ'ու-
նի: Ըղեղնաւորաց ու զինուորաց զուն-
դեր փողոցները կը պտըտին: Մէնդ-
Ընդունե եկեղեցին սեով սրտառած է,
ու մեռելոց հանգիստը կ'երգեն հոն:
Որո՞ւ համար, չգիտցուիր: Գուն դի-
տես:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ոչ:

ՌՕՏՈՒՓՕ. — Եկեղեցւոյն մէջ չե-
կըցիր մտնել: Ըմեն մարդ ցած կը խօ-
սի: Ընտառառ բան մի կ'անցնի մէկ
տեղ: Բայց ո՞ւր: Չեմ գիտեր: Սինայն
թէ հոս չէ, ինձ օրհաք եղածն ալ այս
է: Վայլեր սիրական! դուրսը ինչ
կըլնի ինչ չըլնի, դուն հոս բանէ
մի լուր չունի:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ոչ:

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Մեր ինչ հոգն է ուրիշ բաներ: Բո՛ւ հայիմ, այս դիշերուն քաշած վախդ անցաւ: (!) Ինչ դէպ! Շիտակը դեռ բան մի չեմ հասկընար անկից: Գաղարինա, քեզ հօմօտէյ անունով նուիրակէն տղատեցի: Եւ վիշտ չկրնար տալ քեզ տն:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Ի՞նչաւ:

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Եյո, մեռաւ: Գաղարինա! իրաւ որ բան մի ունիս պուն, կերպարանդ տրտում է: Գաղարինա! Ինչմէ բան մի չեմ պահեր: Բան մի պատահած է արդեօք: (!) Ըսէ, դիքեղմէ առաջ իմ հոգին ուէաք են առնուլ:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Ոչ, բան մի չկայ: Կերպարում որ բան չկայ: Միայն թէ կուզէի որ երթայիր: Քեզ համար սիրաս կը դողայ:

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Մտած տեսնո ինչ կընէիր:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Ե! տէր Եստուած! հանգարտ եղիր, Ռօտօլֆօ, իրաւ որ տրտում չէի: Կը ջանայի յիշել այն եղանակը զոր այնքան լաւ կերպես: Սայէ, կը տեսնես որ դեռ կիթառն ալ քովս է:

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Եյս առտու նամակ մի դրեցի քեզ, ու Ռէճինէլլաի հանդիպելով, անոր տուի: Եսիր:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Սամակը այնպէս լաւ հասաւ որ ահա է:

(Նամակը քոչնէ անոր.)

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Ե! քովդ է! շատ աղէկ: Ես անհանգիստ էի ասոր համար:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Օ! պալատին ամեն

ճամբաները պահուած: Գիշերէն առաջ մէկը դուրս պիտի չելնէ:

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Մէկը, ինչպէս ըսի: Հրաման այս է:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Հիմակ ալ ինչ հետ խօսեցար, իս տեսար, ապահով ես: ու կը տեսնես որ եթէ բոլոր քաղաքը շարժման մէջ կը գտնուի, հոս ամեն բան հանգաւոր է: Գնա ալ, իմ Ռօտօլֆօս, Եստուծոյ սիրոյն համար! Հիմայ Բօտէսթան ուր է նէ կը դայ: Շուտ գնա, բայց ըստ որում մինչև իրիկուն այս պալատին մէջ կենալու տախտակ ես, կեցիր, վերարկուդ ես պիտի փաթտեմ վերադ: Եյսպէս: Փեղոյրդ ալ ասանկ: Եսկէ զատ նուիրակներուն առջև բնական կերպարանդ պահէ, հանգարտարար, անոնցմէ պահուելու պէրանք մ'ըներ, զոչուշուծի մի ցուցներ: Չզուշուծիւնը կը մասնակէ: Ու թէոր ուզեն, ըստ գիպաց, բան մի դրել տալ քեզ, լրտես մի կամ ուրիշ մէկը որոգայթ մի լարէ քեզ, մէկ պատճառ դտիր, ու մի գըրեր:

ՌՕՏՕԼՔՕ. — Ինչո՞ւ այս պատուէրները, Գաղարինա:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Ինչո՞ւ: Ես չեմ ուզեր որ քու դիրը տեսնէ մէկը: Չեմ գիտեր որ կիները երբեմն ասանկ պղտի բաներ կուզեն: Շնորհակալ եմ գալուդ, ու քու տեսուծիւնը ցնծութի տուաւ սրտիս: Կը տեսնես ալ որ հանգարտ, զուարթ ու գոհ եմ, կիթառս ու նամակդ ալ քովս են: Հիմակ ալ շուտ գնա: Կուզեմ որ երթաս: Բառ մ'ալ միայն ըսեմ:

ԹՕՏՕԼՓՕ. — Ի՞նչ:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Ուտօլֆօ, գիտես
որ մինչև հիմայ բնաւ չնորհ մի չըրի
քեզ, անանկ չէ:

ԹՕՏՕԼՓՕ. — Ի՞ բարի:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Այսօր ես պիտի
ուղեմ քեզմէ: Ուտօլֆօ! համբոյր
մի!

ԹՕՏՕԼՓՕ. — (Բաշխոյժ Գլխով
լուրջ.) (Օ!) Երկիրքն է այս:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Ինչ համար կը բա-
ցուի:

ԹՕՏՕԼՓՕ. — Ա երջանկութիւն:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Երջանկի ես:

ԹՕՏՕԼՓՕ. — Այո:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Հիմալ ալ գնա,
իմ Ուտօլֆօ:

ԹՕՏՕԼՓՕ. — Շնորհակալ եմ:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Երթաս բարով: —
Ուտօլֆօ: (Ուտօլֆօ ու Գլխով
բաշխոյժ է, ինչ Գլխով.) Կը սիրեմ քեզ:

(ԹՕՏՕԼՓՕ ինքնա.)

ՏԵՍԱՐԱՆ Ե

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. (Մէն.)

Հեռի փախչիլ! Օ! մտքէս անցաւ
այս բանը: Օ! տէր Աստուած. հեռի
փախչիլ! անկարելի: Պարապ տեղ
վաանդի մէջ պիտի գնեի զինքը: Օ!
միայն թէ իրեն բան մի չստատահէր,
միայն թէ նուիրակները չսունեին զինքը,
միայն թէ թող տան այս գիշեր պար-
լատէս գուրս ելնէ: Օ! այո, ասու-
ցոյց մի չկայ որ անոր վերայ կասկա-

ծիս: Ազատէ զինքը, Աստուած իմ:
(Ներքին զգացում ինքնա.)
Գեա՛ր առաջին ձայնը կը լսեմ: Իմ ա-
մենասիրելին կը հեռանայ ալ: Ալ բան
չսուիր: Գնա աստուածութեամբ, իմ
Ուտօլֆօ: (Մէն Գլխով ինչ Գլխով.)
Երկիր!

(Անճէլօ. Լ. Թ. Թ. ինչ Գլխով.)

ՏԵՍԱՐԱՆ Ը

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. ԱՆՃԷԼՕ. Լ. Թ. Թ.

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — (Ինչ Գլխով.) Այո
կինը ո՞վ է: Ա! գիշերուան կինը:

ԱՆՃԷԼՕ. — Որոշումիդ ըրիք,
տիկին:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Այո, Պարոն:

ԱՆՃԷԼՕ. — Պէտք է մեռնիլ կամ
այն նամակը գրող մարդը մտանիլ:
Այս մարդուն անունը ըսել որոշե-
ցիք, տիկին:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Այս բանին վերայ
վայրկեան մի անգամ չմտածացի, սղա-
րոն:

Լ. Թ. Թ. — (Ինչ Գլխով.) Բարե-
սիրտ ու արի կին մ'ես, Գաղափարիս:

(Անճէլօ նախ ինչ Լ. Թ. Թ. ինչ Գլխով.)

Ժլիկ սրտով ինչ Գլխով: (Անճէլօ անկողնի
նկատելին ինչ Գլխով.)

ԱՆՃԷԼՕ. — Ուրեմն պիտի խմէք
այս:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Ի՞նչ, թոյն:

ԱՆՃԷԼՕ. — Այո, տիկին:

ՔԱՒԱՐԻՆԱ. — Ա Աստուած իմ! օր
մի այս մարդը պիտի դատե՞ք: Իրեն
համար ներումն կը խնդրեմ:

ԵՆՃԻԼՕ. — Տիկին, Ուրսէօլօ հաղարապետը, Պրակատինիներէն, ձեր հաւերէն մէկը, իւր Մարչէլա Կալպախի կիները սպաննել տուաւ սոյն այս կերպով ու միւս նոյն յանցանքի համար:

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Պարոն, հիմակուանին վերայ խօսինք: Հիմայ մեր խօսքը Պրակատինիներուն վերայ չէ, Դուք վատանուն մէկն էք: Ընոր համար, ասանկ թոյնով կը դաք քովս: Յանցաւոր: Ոչ, չեմ. չէ գոնէ կարծածնուդ չափ: Բայց ինքզինքս արդարացընելու արժանի չեմ սեպեր ձեզ: Եւ որովհետեւ միշտ կը ստէք դուք, իմ խօսքին ալ պիտի չհաւատաք: Տեսէք, շիտակը, կ'արհամարհեմ ձեզ: Դուք ինչ հետ ստակիս համար կարգուեցաք, ինչու որ հարուստ էի, ինչու որ իմ ընտանիքը մէկնեանիկի ջրամբարներուն վերայ իրաւունք մ'ունի: Ըսոնք դիտելով, ըսիք ինքնիրեն, Սա աղջիկը տարին հարիւր հաղար տիւքաթ ունի, կարգուիմ սըւոր հետ: Ու ըսէք, հինգ տարիէ ի վեր ինչ կեանք ունեցայ ձեզ հետ: Իս չէք սիրեր, բայց կը նախանձիք: Իս բանտի մէջ կը պահէք: Դուք սիրուհիներ ունիք. հրաման կայ ձեզ այս բանը ընելու: Երիկ-մարդեր ինչ որ ընեն սիրելի է: Ինչ հետ միշտ պընդասիրտ, միշտ դաժան: Բնաւ մէկ անուշ խօսք: Միշտ ձեր հայրերուն, ձեր ընտանիքէն եղող տօժերուն վերայ խօսելով, ու իմիններուն մէջ իս վար գարնելով: Ի՞նչ, կը կարծէք որ ասոնք են կին մի երջանիկ ընող բա-

ները: (!) պէտք է մէկը իմ քաշածները քաշէ, որ հասկնայ այն ատեն կնոջ մի վիճակը ինչ ըլնելը: Հատ աղէկ, այո, պարոն, ձեզ ճանչելէս առաջ մարդ մի սիրեցի զոր դեռ կը սիրեմ: Ըյս բանիս համար դուք իս կըստաննէք. թէ որ այս իրաւունքը ունիք, պէտք եմք հաւանիլ որ այս մեր ատենը պինտ սոսկալի ատեն մ'է: Ե! շատ երջանիկ էք, անանկ չէ, ձեռնիդ նամակ մի, թուղթի կտոր մի, ապացոյց մի ունենալնուդ! բարի: Իս կը դատէք, կը դատապարտէք, ու կըստաննէք: Մութին մէջ: Գաղտուկ: Թոյնով: Օգրութիւն ունիք: — Բայց այս վատութիւն մ'է! դիտէք: (Վախալի զարնով.) Ի՞նչ կը կարծէք այս մարդուն վերայ, տիկին:

ԵՆՃԻԼՕ. — Օգուշացիք...

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — (Վախալի.) Իսկ դուք, դուք ո՞վ էք. ինչմէ ինչ կուղէք: Եղէկ բան կը կարծէք այս ըրածնիդ: Ըմենուն գիտցած էրկանս սիրուհին էք, իս կորսնցունելու շահ ունիք, լրաեսել տուիք իս, յանցանքի մէջ բռնեցիք ու ոտնիդ վզիս վերայ կը դնէք հիմայ: Սա մարդուն ըրած սոսկալի բանին մէջ կ'օգնէք իրեն: Ո՞վ դիտէ, գուցէ թոյնն ալ հոգացողը դուք էք: (Ենճելով.) Ի՞նչ կը կարծէք այս կնոջ վերայ, պարոն:

ԼԱԹԻՍՊ. — Տիկին!

ԳԵԴԵՐԻՆԱ. — Հիտակը, երեքնիս ալ պինտ դարձելի երկրէ մի ենք: Սոսկալի ընկերհաշտութիւն մի է այն ուր մէկը անպատիժ թշուառ կնոջ մի վերայ կը քալէ, ինչպէս դուք կընէք,

պարոն, և միսերը կըսեն անոր. Հառ
աղէկ ըրիր: Քօսքարի իւր աղջիկը
մեռցնել տուաւ, Լօրէտանօ իւր
կինը, Պրակատինի. . . — Ձեզ կը
հարցունեմ, վատ բաներ չե՞ն տսո՞ք:
Այո, բոլոր վէնետիկ այս ժամուս
այս սենեակին մէջն! բոլոր վէնետիկ
ձեր երկու անձերուն մէջն է! Բան մի
չպակսիր: (Ընճեւըն ցոցնելով.) վէ-
նետիկ բռնաւոր, ահա: (Լ. — Թէպէ
ցոցնելով.) վէնետիկ աներեւ, ահա:
Եթէ ըսածներուն մէջ շատ ասաջ
կերթամ, տիկին, յանցանքը ձերն է.
ինչո՞ւ հոս կը դտնուիք:

ԵՆՃԵԼՕ. — (Ընդ Լեւէն Բռնելով.)
Ե, տիկին, լմընայ ալ դործը!

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — (Սեղանին վրայ հարկաւ
որոն վերայ սրտաւր Գրոնա՞ է.) Բարի,
հիմակ ուղածնիդ կը կատարեմ:
(Ձեռնը կերկնցնէ.) Բոտ որում ալ
պէտք է. . . (Լ. — Կը Կռնէ.) Ո՛հ! սոս-
կալի բան է այս! չէ, չեմ ուզեր,
բնաւ չեմ կրնար: Բայց մտմտացէք
քիչ մի, երբ դեռ ատեն կայ: Գուք
որ ամենակարէք, մտմտացէք: Աին
մի, մինակ, երեսէ ընկած, տկար,
անպաշտպան կին մի, որ հոս աղղա-
կան մի, բարեկամ մի, մէկը չունի!
սպաննել, թունաւորել, անդ թաքար
իւր տան մէկ անկիւնը: — Մայր իմ,
մայր իմ, մայր իմ:

ԼԱԹԻՍՊ. — Վայլեր կին:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Վայլեր կին ըսիք,
տիկին, վայլեր կին ըսիք: ()! այո,
լսեցի ես: ()! մ'ըսէք որ չէ: Ու-
րեմն կը մեղքընաք իս, տիկին: ()!
այո, թող շարժի սիրտդ: Ահա, դուն

ալ կը տեսնես որ իս սպաննել կու-
ղեն: Գուն ալ հեռն ես արդեօք:
()՛հ! չէ, անկարելի բան է այս, ա-
նանկ չէ: Այո, կուղեմ քեզ մեկ-
նել բանը: Յետոյ դուն ըսէ Բօ-
տէսթաին: Ըսէ իրեն որ ըրածը սոս-
կալի բան մ'է: Իմ ըսելն անտար-
բեր է իրեն. բայց դուն աւելի աղ-
ղումն կընես: Երբեմն մէկը ճամբու
բերելու համար օտար անձի մի ըսած
մէկ բառը բաւական կը ընի: Եթէ
քիչ մ'առաջ Բշնամանեցի քեզ, ներէ:
Տիկին, յիրաւի դէշ բան մի ըրած
չունիմ: Սիշո համեստ կեցած եմ:
Գուն կը նայիմ որ կը հասկնաս ըսա-
ծըս: Բայց այս բանը չեմ կրնար ը-
սել էրկանս: Ելիկ — մարդերը չեն
ուզեր բնաւ հաւատալ մեզ, անանկ
չէ: Բայց երբեմն շատ իրաւ բաներ
կըսենք մենք անոնց: Տիկին! մի յոր-
դորեր իս որ սիրտ ունենամ, կաղա-
չեմ: ()! միթէ ստիպեալ եմ այս
բանին: Տկար ու մեղքնալու կին մի
ըլնելու ամօթ չեմ սեպեր ինձ: Աս
ինչ յանցանք ունիմ:

ԵՆՃԵԼՕ. — Տիկին, ալ աւելի չեմ
կրնար սպասել:

ԳԵԴԱՐԻՆԱ. — Ա! կընդմիջէք
խօսքս: (Լ. — Թէպէն.) Այոցէք ինչ-
պէս կընդմիջէ խօսքս: Անիրաւ մարդ!
Այոցեցաւ որ անանկ բաներ կըսէի որ
ձեր սիրտն ալ պիտի շարժէր: Ու ա-
սոր համար կ'արդիլէ որ լնցունեմ
ըսելիքս: Խօսքս կը կարէ: (Ընճեւըն.)
Հրէշ մ'էք դուք:

ԵՆՃԵԼՕ. — Ալ հերիք է: Գաղա-
թինս Պրակատինի, յանցանքը պատիժ

մի կուղէ, բայցուած փոսը դադարէ մի
կուղէ, թշնամանուած էրիկը սօրան-
նուած կիւն մի: Բայց ներքեւ բոլորն ալ
ոչինչ են, կերպնում յանուն Աստու-
ծոյ! (Թոյնը ցոյցէնէ.) Պիտի առ-
նուք, աիկին:

ԳԵՂԵՐԻՆԵ. — Ո՛հ!

ԱՆՃԵԼՕ. — Ո՛հ: — Հատ աղէկ:
ես ալ իմ առջի զիտաւորութեան կը
դառնամ: Սուրերը! սուրերը! Թոյնը
լո! Կանչեցէք... Ես կերթամ:

(Սասնի-Բեկեւի թիւ Գրեւի Գրեւի Կէնէ,
ու Գրեւի Կէն Գրեւի Կէնէ:)

ՏԵՍԱՐԱՆ Թ.

ԳԵՂԵՐԻՆԵ. — ԼԱԹԻՍՊ.

ԼԱԹԻՍՊ. — Միտ դրէք, աիկին!
Հուտ! վայրկեան մի ունիք միայն:
Բայց որում անոր սիրածը դուք էք,
ուրեմն ալ ձեր վերայ մտմտալ պէտք
է: Բօտէսթան ինչ որ կուղէ ըրէք,
եթէ ոչ կորսուած կը սեպուիք: Ասկէ
աւելի բաց չեմ կրնար մեկնել բանը:
Քիչ մ'առաջ բերնէս վայժեր կին!
բառը փախաւ: Բայց դուք զայն խեն-
թի պէս Բօտէսթանն առջեւ բարձրա-
ձայն կրկնեցիք, որուն կրնար կասկած
տալ այս բանը! Թէ որ մտքինս ը-
սեմ, շատ բուռն վիճակի մէջ էք,
կը վախեմ որ անխոհեմութիւն մի կը-
նէք, ու ամեն բան կը կորսուի: Բրէ
Բօտէսթանն ուղածը: Խմէ! Սուրե-
րէն չէք կրնար ազատիլ, կիմանա՞ք:
Ալ զէմ մի կենար: Ասկէ աւելի ինչ

կուղէք ըսեմ: Սիրուած անձը դուք
էք, ու ես կուղեմ որ մէկը շնորհա-
պարտ ըլնի ինձ: Ես իմանար ինչ
ըսել կուղեմ. բարի! բայց այսքան
ալ ըսելով սիրտս կտոր-կտոր կըլնի!

ԳԵՂԵՐԻՆԵ. — Տիկին...

ԼԱԹԻՍՊ. — Ինչ որ կըսեն ը-
րէք: Գիմադրութիւն մի, խօսք մի մի
ընէք: Մանաւանդ էրիկնուդ իմ վե-
րայ ունեցած վստահութիւնը մի սա-
սանէք: Կը հասկնա՞ք: Հիմա կու-հի-
մայ աւելի չեմ համարձակիր ըսել:
Այո, այս սեռեակին մէջ խեղճ կին
մի կայ որ պիտի մեռնի, բայց դու
չես: Գիտե՞ս խօսիմ:

ԳԵՂԵՐԻՆԵ. — Ինչ որ կուղէք կը-
նեմ, աիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. — Հատ աղէկ: Կը լսեմ
որ կը դայ ինքը: (Սեպ Գրեւի Գրեւի
Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ
Կէնէ.) Միտակ! միտակ! միտակ մտէք
աւելի իմ:

(Գրեւի Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ
Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ
Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ)

ՏԵՍԱՐԱՆ Ժ.

ԳԵՂԵՐԻՆԵ. — ԼԱԹԻՍՊ. — ԱՆՃԵԼՕ.

ԼԱԹԻՍՊ. — Թոյնը խմելու կը հա-
ւանի, տէր իմ:

ԱՆՃԵԼՕ. — (Գրեւի Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ
Հուտ, աիկին:

ԳԵՂԵՐԻՆԵ. — (Սեպ Գրեւի Կէնէ Կէնէ
Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ
Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ
Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ Կէնէ)

նույն ժամանակ իմ կորուսյալները, իմ տեղն անցնիլ է, շատ անիրաւ ու դարձելի գործ մ'է, տիկին, ըրածդ եւ թէ՛ պէտքս ան երկու տարու մեռնիլ դառնէ, բայց ես լաւադոյն կը սկսեմ իմ ըրածը քան թէ քու :

(Կը խօսէ :)

ԼԱԹԻՍՊ. — (Ինքնիքէն .) Որչափ անպիտան թօսք, տէր Աստուած :

ԱՆՃԵԼՈ. — (Դէպ ի մէջ դռան երեւելով .) Է՛հ — Բանաւել չ'ըն .) Ա՛յ դայքդ գուք :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ա՛յ! այս խմելիքը արիւնս կը սառեցնէ : (Անգիւղ Լ. թ. Կ. յը զիտեւ .) Ա՛յ տիկին : (Անգիւղ .) Հիմա դո՛՛հ էք, պարոն : Ա՛հա կղզամոր մահս մօտ է : Հիմա ալ չեմ վախեր քեզմէ : Ու կըսեմ քեզ, որ իմ տատանան ես, ինչպէս քիչ միէն (Աստուծոյս ալ պիտի ըսեմ, այո, մարդ մի սիրեցի, բայց ամբողջ եմ :

ԱՆՃԵԼՈ. — Չեմ հաւատար, տիկին :

ԼԱԹԻՍՊ. — (Ինքնիքէն .) Ես կը հաւատամ :

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — ()! սիրտս կը մարի . . . Չէ, Չեմ ուզեր այդ աթոռը : Մի դպիք ինձ : Արդէն ըսի, դուն վատանուն մարդ մ'ես : (Տապալելով դէպ ի մէջ դռան .) Ա՛հա, հոն, ծունկի վերայ, հոն, այն սեղանին առջեւ կուգեմ մեռնիլ : Մեռնիլ մի՛նակ, հանգիստ, առանց քու երկու աչերը իմ վերայ ունենալու : (Դէպ ի մէջ դռան .) Կուգեմ մեռնիլ :

նիլ Աստուծոյ աղօթելով : (Անգիւղ .) Քեզ համար, պարոն :

(Անգիւղաւել ի մէջ դռան .)

ԱՆՃԵԼՈ. — Թորո՛ւ! (Ոտիկան ի մէջ դռան .) Գրպանիս մէջէն դադտնի սըրահիս բանալին առ : Այն սրահին մէջ երկու մարդէր կան : Չանոնք հոս բեր առանց բան մի ըսելու իրենց : (Ոտիկան երեւելով : Լ. թ. Կ. յը զիտեւ .) Պէտք է հիմա երթամ բռնուած մարդերը քննեմ : Երկու պահապաններուն հետ խօսելէս ետեւ, իմիսպ, մնացած բաները ընելու հոգը քեզ կը յանձնեմ : Բայց դադտնիք :

(Ոտիկան երեւելով .) Կապալանները իմ բերե ու քեզ երեւելով :

ՏԵՍԱՐԱՆ ԺԱ.

ԱՆՃԵԼՈ, ԼԱԹԻՍՊ, ԵՐԿՈՒ ԳԱ.

ՀԱՊԱՆՆԵՐ :

ԱՆՃԵԼՈ. — (Երկու պահապաններուն .) Դուք շատ անգամ այս պալատին մէջ սպաննութիւններու ծառայած էք : Գիտէք ուր է այն դետնափորը ուր դերեղ խնները կան :

ԵՐԿՈՒ ԳԱՀԱՊԱՆՆԵՐԷՆ ՄԵԿԸ. — Այո, տէր :

ԱՆՃԵԼՈ. — Կոյ անանկ դադտնի ճամբայ մի, որ այսօր, որ պալատի զօրականներով լեցուն է, կարենաք իջնել հոն ու յետոյ ելնել առանց մէկէ տեսնուելու :

ԳԱՀԱՊԱՆ ՄԻ. — Կը մտնենք կեղծներ առանց մէկէ տեսնուելու :

ԱՆՃԷԼՕ. — Հատ աղէկ : (Աղբա-
րանին դռնը կը կե-բանայ .) Հոն մե-
ռած կին մի կայ : Այն կինը գաղ-
տուկ զետնափորը պիտի իջեցնէք :
Հոն վերուցած քար մի ու փորուած
փոս մի կը գտնէք : Աինը այն փոսին
մէջ կը գնէք , քարն ալ վերան : Հաս-
կըցա՛ք :

ՊԱՀԱՊԱՆ ՄԻ. — Այո , տէր :

ԱՆՃԷԼՕ. — Հիմակ իմ սենեակէն
անցնելու ստիպեալ էք : Երթա՛մ հոն
եղողները գուրս հանեմ :

(Կեբանայ)

ԼԱԹԻՍՊ. — (Գրպանէն հան-
նելով , երկու պահապաններուն .) Այս քը-
սակին մէջ երկու հարիւր ոսկի կայ
ձեզ համար , ու վաղը առտու ասոր
կրկինը թէ որ ըսածս լաւ կերպով
կատարէք :

ՊԱՀԱՊԱՆ ՄԻ. — (Քաշէլով .)
Հատ աղէկ , տիկին : Ուր պէտք է
երթալ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Առաջ զետնափորը :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍՆ

Մեկ գիշերային սենեակ : Խորը , ջարագոյրներով մեկ մահիճ : Մահիճն ամեն-
մեկ գիշեր մեկ-մեկ դուռ , աջ-ճիւղի դուռը սրահակին մէջ կեցծեալ : Սեղաններ ,
կարասներ , աթոռներ , որոնց վերայ տակն-ու-ջերայ կան , դիմակներ ,
ջոջահարներ , կես-բաց գոհարատուփեր ու թատրոնի ջգեստներ :

ՏԵՍԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԼԱԹԻՍՊ. Երկու Պահապաններ ,
Տէկ սե Սանկլա-իկ . ՊԱԴԱՐԻՆԱ սա-ա-
նով մի պարեալ և մահճին վերայ , Դրո-ած-
իւր իր-թիւն վերայ պղնձեայ խւիւղ-
իւնը կերէի :

(Լա Թիսպ հայտէ ճշ կտուտ ու Գադարիւնի
գոնապ երեւը իւրեանայ :)

ԼԱԹԻՍՊ. — (Սե Սանկլա-իկին .)
Ճրագը հոս մօտեցուր քիչ մի : (Հայ-

լին Գադարիւնի պահանջներուն առջե-
կը Դնէ .) Հանդարտ եմ : (Մահճին
վարագոյրերը կը Գոյն : — Երկու պահա-
պաններուն .) Ապահով էք որ պալատէն
մինչև հոս եղած ճամբուն մէջ մէկը
չտեսաւ ձեզ :

ՄԵԿ ՊԱՀԱՊ. — Գիշերը շատ մուր-
է , տիկին : Այս ժամուս փողոցները
մարդ չգտնուիր : Դուք ալ զիտէք
որ մէկուն չհանդիպեցա՞ք : Գաղաղը
փոսին մէջ գնելնիս ու նոյնը քարով

դոցելնիս տեսաք: Բանէ մի մի վախէք:
Այն կնոջ մեռած ըլնելը մենք չենք
գիտեր, բայց այն որ իրաւ է, ամե-
նուն համար գերեզմանին մէջ կնքեալ
է ան: Ուղածնիդ կրնաք ընել:

ԼԱԹԻՍՊ. — Հատ աղէկ: (Մ-
հնկա-իկն.) Ո՞ր են այն էրիկ-մար-
դու լաթերը զոր պատրաստ ունենաս
ըսած էի:

ՄԱՆԿԼԱԻԿ. — (Մէնէ-իկն Տէի ան-
կէ-նը ծրար Տէ Ե-յնէլլ.) Ահա, հոն
են, տիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. — Ուղած երկու ձիերս
ալ վաճեն են:

ՄԱՆԿԼԱԻԿ. — Այո. թամբուած
ու երասանակուած:

ԼԱԹԻՍՊ. — Աղէկ ձիեր:

ՄԱՆԿԼԱԻԿ. — Այո, տիկին:

ԼԱԹԻՍՊ. — Բարի: (Պաշտպանէ-
րն.) Բէք հիմայ դուք ինձ, որ-
քան ատեն պէտք է լաւ ձիերով Վե-
նետիկի տէրութենէն ելնելու համար:

ՄԷԿ ՊԱՀԱ. — Կարճադոյն ճամ-
բան, տիկին, Սոնթէ Պազդօ եր-
թալ է, որ Պասլին կը վերաբերի:
Ասոր համար արագընթացքով երեք
ժամ պէտք է:

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո բաւական է: Գա-
ցէք ալ: Այս ամեն եղածներուն վե-
րայ լռութիւն, ու վաղն առտու եկէք
վարձերնիդ ընդունելու: (Երի- պա-
շտպանները կ'երթան: — Մահկա-իկն.)
Դուն ալ գնա տան դուռը դոցէ, ու
մէկը, ինչ պատճառաւ կուզէ ըլնի,
ներս մ'առնէր:

ՄԱՆԿԼԱԻԿ. — Պարոն Ռօսօլֆօն,

տիկին, զան ալ պէտք չէ՞ առնուլ
ներս:

ԼԱԹԻՍՊ. — Չէ: Ան թող դայ:
Բայց միայն այն, ու բնաւ ուրիշ մե-
կը: Հոգի այն ըլնի որ մէկը չ'կըր-
նայ մտնել հոս մանաւանդ Ռօսօլ-
ֆօն հոս եղած ատեն: Դուն անդամ
զգուշացիր որ միայն կանչած ատենս
ներս մտնես: Հիմալ ալ գնա:

(Մահկա-իկն կ'երթայ:)

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

ԼԱԹԻՍՊ. ԳԱԴԱՐԻՆԱ (Սահման Գ.)

ԼԱԹԻՍՊ. — Կարծեմ ալ սպասելու
երկար ատեն չմնայ: — Չէր ուզեր
մեռնիլ: Ասոր պատճառը յայտնի է.
երբ մէկը գիտէ որ սիրող մի ունի,
անշուշտ չուզեր մեռնիլ! — Բայց ինձ
համար մեռնիլ քանթէ առանց անոր
սիրոյն ասլորի: (Բեպ է հանձնը դառ-
նալ.) (!) Քերախ սրտով պիտի մեռ-
նէիր, անանկ չէ, թէ որ սէրը չըլ-
նէր: — Գլխուս մէջ բան մի կը հըն-
չէ: Երբեք զիշեր է որ աչքս քուն մը-
տած չունի: Երեկ չէ միւս օր այն
հանգէսը կար, երեկ այն ժամագիր
տեղը, ուր դանոնք բռնեցի. այսօր...
(!) վաղը զիշեր կը քնանամ! (Ի-
շուրջը եղած Բարոնի զգեստներուն վերայ
կը նայէ հեղձի.) (!) այո, շատ երջա-
նիկ ենք մենք! Թատրոնին մէջ կը ծա-
փահարեն մեղ: Ինչ լաւ խաղացիր
Ռօսմօնտան, տիկին, կըսեն ամեն գիւ-
նի միտներ! Այո, կը զարմանան մեզ

վերայ, աղբոր կր դանեն մեղ, ծաղիկ-
ներով կը պատեն մեղ, բայց մեր սըր-
տէն արիւն կերթայ, այն չեն գիտեր:
Օ! Ռօտօլֆօ, Ռօտօլֆօ: Իւր սիրոյն
հաւատաւ, իմ կեանքին պիտանի բան
մ'էր այս: Այն ատեն որ իւր սիրոյն
կը հաւատայի, ստէպ կը մոմտայի որ
մեռնելու ատենս իւր քով մեռնիմ,
մեռնիմ անանկ մէկ կերպով, որ անկա-
րելի ըլնէր իրեն իմ յիշատակը սըր-
տէն հանել, որ իմ ստուերը միշտ
իւր քով կենար միւս կիներուն մէջ:
Օ! մահը բան մի ըսել չէ: Սոսա-
ցումը, ահա ամեն բան, Աս չեմ
ուզեր որ ան իս մոռնայ: Այս ինձ!
հայէ մէկ հեղ մինչև ո՛ւր հասայ! հայէ
մէկ հեղ ո՛ւր անկայ, հայէ մէկ հեղ
մինչ ըրաւ աշխարհ ինձ համար, հայէ
մէկ հեղ սէրը ինչ ըրաւ ինձ: (Գէպ
ի մահի՞՞ն կ'ըլլայ. վարդապետ Ռե-
դի-նո-ն. ի՞նչի ապէն Գալարիանն կը
դիմէ ու յետոյ իսկիւն-ի՞նչ կ'ըսեն):
Օ! եթէ այս խաչելով իւնը երջան-
կով իւնը բերաւ մէկուն այս աշխարհիս
մէջ, այն քու աղջկանդ չէ, մայր իմ:

(Երբ իւր-իւրին սեղանին վերայ իւր քնէ: Կէ-
ծեալ Գալարիանն իւր քնէ: Ռօտօլֆօ իւր քնէ:)

ՏԵՍԼՐԱՆ Գ.

Ա.Ե. ԹԻՍՊ. ՌՕՏՕԼՖՕ. ԳԵԳԵ.

ԲԻՆԵ. (Միշտ հոգ մահի՞ն հէջ.)

Ա.Ե. ԹԻՍՊ. — Ա! դուն ես, Ռօտօլ-
ֆօ: Հատ աղէկ. ըսելու բաներ ու-
նիմ քեզ: Ստիկ ըրէ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Աս ալ ըսելու բաներ
ունիմ, և դուն մտիկ պիտի ընես ինձ,
տիկին:

Ա.Ե. ԹԻՍՊ. — Ռօտօլֆօ...

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Մինակ ես հաս, տի-
կին:

Ա.Ե. ԹԻՍՊ. — Մինակ եմ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Պատուէր տուր որ
մէկը ներս չմտնէ:

Ա.Ե. ԹԻՍՊ. — Տրուած է արդէն:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Կերէ սա երկու դու-
ռերն ալ գոցեմ:

(Երբ Գալարիանն իւր քնէ:)

Ա.Ե. ԹԻՍՊ. — Ըսելու բանիդ ինչ
ըլնելը կիմանամ, Ռօտօլֆօ:

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ուրկէ՞ կը դաս: Ին-
չո՞ւ դուռնաւ ես: Ասէ, ինչ ըրիր այս
օր: Ինչ ըրին այդ ձեռները: Ո՛ր
անցողիկ այսօրվան դարչելի ժամերը:
Չէ, մ'ըսեր: Աս կըսեմ: Պատաս-
խան մի տար, մ'ուրանար, մի հնարեր,
մի ստեր: Ամեն բան գիտեմ! Ամեն
բան գիտեմ. կըսեմ քեզ տիկին:
Տափնը հոն էր, ձեզմէ երկու քայլ
անդին: Գալարիանն մի միայն բաժնուած
ձեզմէ: Աղօթարանին մէջ Տափնը
կար, որ ամեն բան տեսաւ, որ ամեն
բան լսեց, որ հոն էր, քովը, մօտիկ,
որ կը ըսէր, կը տեսներ: — Ու ահա
ատոնք են ձեր ըսած խօսքերը: Բօ-
տէսթան կըսէր. թոյն չունիմ. դուն
ալ ըսիր. Աս ունիմ: — Աս ունիմ!
տիկին, ես ունիմ: Ընթր մի, ըսէ,
այո կամ ոչ: Ստէ քիչ մի հայիմ: Ա!
դուն թոյն ունիս: Հատ աղէկ. ես
ալ դանակ մ'ունիմ:

(Երբ Գալարիանն իւր քնէ:)

ԼԱԹԻՍՊ. — Ռոտովֆո . . .

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Սեռնեյու պատրաստուելու համար՝ քառորդ մ'ունիս միայն, տիկին :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա! կըսպաննես իս : Ա! առջի մտքէդ անցած բանը այս է : Ասանկ շուտ առանց մտիկ ընելու, առանց լաւ մի ստոյգ ընելու կուզես սպաննել իս : Այսպէս որոշում մի ասանկ դիւրութեամբ կընաս ըծել ! Ասկէ աւելի չեմ արժեք քովդ : Իս մէկ ուրիշի սիրոյն համար կըսպաննես : Ո Ռոտովֆո ! իրաւ է ուրեմն այս, ըսէ ինձ քու բերնով, ուրեմն բնաւ չսիրեցիր իս :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Բնաւ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Բարի ուրեմն, ահա այդ բանն է որ կըսպաննէ իս, անդուծ ! դանակդ լըմնցած դործ մի պիտի կատարէ :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Քեզ համար սէր մի ! Էս ջէ, չունիմ, բնաւ չունեցայ : Գոնէ այս բանին վերայ կընամ պարծիլ : Այլ միայն դուծ մի :

ԼԱԹԻՍՊ. — Անսիրտ : Ա! բառ մի ալ ըսէ, զան շատ կը սիրէիր :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Օհան ! կը սիրէի մի ! զան ! Օ ! մտիկ ըրէ, ըստորում այս քու տանջանն է, թշուառական : Այո, կը սիրէի զան, իբրեւ անարատ, սուրբ, նուիրական բան մի. կին մի, որ խորան մի է, իմ կեանքը, իմ գանձը, իմ անփութիւնը, իմ մտածութիւնը, իմ աչերուն լոյսը, ահա այսպէս կը սիրէի զան :

ԼԱԹԻՍՊ. — Եւրեմն աղէկ էմ ըրէր :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Աղէկ մի ըրեր ես :

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո : Աղէկ եմ ըրեր : Բայց ինչ ըսել կուզեմ կը հասկնամ, Ռոտովֆո :

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Կը հասկնամ մի կըսես : Բայց Տաֆնը հոն էր, Տաֆնը հոն էր կըսեմ քեզ, ու ըսածները դեռ ականջիս մէջն են : — Պարոն, պարոն, սենեակին մէջ միայն երեք հոգի էին. ան, Բօտէսթան և ուրիշ կին մի, սոսկալի կին մի զոր Բօտէսթան թիսպ կը կոչէր : Պարոն, ճիշտ երկու ժամ ոգեվարքով, անդ թուրթեամբ հոն կեցողցին զինքը : Վայ վեր կինը կը լար, կաղաչէր, կը պաղատէր, շնորհ կը հայցէր, կեանքը կը հայցէր : — Ահա՛նքդ կը հայցէիր, անուշիկ Գադարինաս . — ծունկի վերայ, ձեռները կցած, անոնց ոտքը անկնելով, և անոնք չէ, կըսէին : Թոյնն ալ բերողը թիսպ կինն էր, ու ինքն էր տիկինս ստիպողը որ խմէ : ու խեղճ մեռած մարմինն ալ, պարոն, այն կինը, այն հրէշը, Աս թիսպն էր որ տարաւ : — Ո՛ր դրիք զայն, տիկին : — Հիմակ ալ կընամ ըսել որ չեմ հասկնար : (Օոյե՛ն Բաշկէն) Որո՞ւ է այս թաշկինակը զոր Գադարինասի սենեակէն դտայ : Քու : (Խաչէլ-Բէնը Գոյնէլ) Այս խաչելութիւնը զոր հոս կը գտնեմ, որո՞ւ է : Անոր . — Այո, ստոյգ եմ, է նայիմ, աղաչէ, լաց, պոռա, շնորհ հայցէ, շուտ ըրէ ընելիքդ ու լմնայ դործը :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ռոտովֆո . . .

ՌՕՏՕԼՖՕ. — Ինչպիսիքդ արդարա-

ցընելու համար ինչ ունիս ըսելու :
Շուտ , խօսէ , ատեն չանցնի :

ԼԱԹԻՍՊ . — Ոչինչ , Ռօտօլֆօ : Ամեն ըսածնին իրաւ է : Հաւատա ամենուն . Ռօտօլֆօ , ճիշտ ատենին հասար . ես ալ մեռնիլ կուզէի : Քուքով , քու ոտներուն տակ մեռնելու կերպ մի կը փնտրէի : Քու ձեռքէն մեռնիլ : ()! ուզածէս աւելի է այս : Քու ձեռքէն մեռնիլ : ()! դուցէ թեւերուդ մէջ կ'անկնիմ : Շնորհակալ եմ : Ապահով եմ գոնէ հիմակ որ իմ վերջին խօսքը պիտի ըսես : Իմ վերջին շունչը , որչափ չես ուզեր , պիտի տեսնես : Այո , Ռօտօլֆօ , ալ ես ապրելու պէտք չունիմ : Գուն չես սիրեր իս , սպաննէ ուրեմն : Հիմակ ալ այս բանը կրնաս ընել ինձ համար : Ուրեմն իմ հոգն վերագ կառնուս , իմ Ռօտօլֆօս , անանկ չէ : Շնորհակալ եմ :

ՌՕՏՕԼՖՕ . — Տիկին . . .

ԼԱԹԻՍՊ . — Բան մի պիտի ըսեմ : Մէկ վայրկեան միայն մտիկ ըրէ ինձ : Այո , ես միշտ ցաւալի եղած եմ : Մի կարծեր որ պարզ բառեր են ըսածներս , ոչ , ուռած հէգ սիրտ մ'է այս որ կը յորդի : Մեզ նմանները մէկը չմեղքնար , ու այս անիրաւ բան մ'է : Չեն գիտեր որ մեր մէջ շատ անգամ ինչ առաքինութիւններ և ինչ արիութիւններ կը դտնուին : Ի՞նչ , կը կարծես որ ապրելու շատ փափաք ունիմ : Բայց մոմտա հեղ մի որ ես պզտիկութեանս կը մոռնայի , ու յետոյ տասն վեց տարու եղած ատենս առանց հացի իսկ մնացի : Մեծ մարդեր փողոց-

ներէն վերուցին իս : Մէկ դայուէն միւս դայուին մէջ գլորեցայ . անօթու թեան ու շուայտութեան : Ուրիշները , սովամահ եղիք , կըսեն մեզ : Մեզ համար բնաւ դուր չկայ : ()! այո , ամեն դուր մեծ տիկիններու համար է : Եթէ լան անոնք , կը սփոփուին : Եթէ չար բան մի ընեն , կը ներուին : Բայց և այնպէս դարձեալ դանդաղ բերաննուն պակաս չէ : Իսկ մենք , մենք ամեն բանի արժանի ենք : Ամենէն կը թշնամանուինք : Հէգ կին ! բանդ նայէ . յառաջ քալէ միշտ . ինչ բանի համար կը դանդաղտիս : Ամեն բան քեզ դէմ է : Եւ միթէ վիշտ քաշելու համար ծնած չե՞ս դուն , աղջիկ հաճութեան : — Ռօտօլֆօ , դուն ըսէ , իմ վիճակին մէջ սիրտս հասկըցող սրտի մը պէտք չունէի : Երբ չունիմ մէկը որ իս սիրէ , ըսէ նա . յիմ , ինչ կուզես ընիմ : Այս բաները սիրտդ շարժելու համար չեմ ըսեր , ինչ օգուտ ալ : Ալ ամեն բան լնցած է : Բայց ես կը սիրեմ քեզ : Ահա վեց ամիս է որ իրար կը ճանչենք , անանկ չէ : Վեց ամիս է որ քու հայուածքը իմ կեանքը ըրած եմ , քու ժպիտը իմ ուրախութիւնը , քու շունչը իմ հոգին : Բայց դարձեալ վեց ամիսէ ի վեր չունեցայ այն մտածութիւնը , այն կեանքին պիտանի մտածութիւնը , որ դուն ալ կը սիրես իս : Գիտես որ իմ նսխաններով միշտ անհանգիստ կընէի քեզ , հազար պատճառներ ունէի որ կը շփոթէին իս . հիմայ ամեն բան մեկնուեցաւ : Գիտեմ որ

եթէն տարիէ ի վեր մտածութիւնդ
այն կնոջ վերայ էր : Իսկ ես քեզ
համար մէկ զքօսանք մէկ դեղե-
րուն էի միայն : Այս յայտնի բան
է : Ասոր համար ալ գէշ չեմ ան-
ցուներ մտքէս : Բայց ինչ կուզես
որ ընծիմ : Իմ հետ ասանկ վարուիլ,
առանց քու սիրոյն ապրիլ ալ չեմ
ուզեր : Իրաւ ապրիլը անուշ է,
բայց ես ալ քեզմով կրնայի ապրիլ :
Սակայն կը նայիմ որ մտիկ ալ չես
ըներ : Ի՞նչ, միթէ ըսածներս ձանձ-
րութիւն կը տան քեզ : ()! Երբաւի
անանկ թշուառ եմ որ եթէ մէկը
տեսնէր իս այսպէս կը մեղքնար :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Այո ստոյգ եմ :
Բօտէսթան նուիրակները կանչելու
դնայ, այն ատեն դուն անոր ցած
ձայնով սոսկալի բաներ ըսիր, որ
թոյնը խմել տուին անոր : Տիկին, զլիսիս
մէջ ամեն բան տակն—ու—վերայ կը լ-
նի : Տիկին, ո՛ւր է Գաղարինա : Պա-
տաթան տուր : Իրաւ ճշմարիտ է,
տիկին, որ թունաւորեցիր, որ սպան-
եցիր զայն : Ո՛ւր է, ըսէ, ո՛ւր է :
Գիտե՞ս միթէ որ աշխարհիս մէջ սի-
րած միեակ կինս էր այն, տիկին,
միեակ, միեակ, կը լսեմ : Մինակ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Մինակ, միեակ : ()!
չարութիւն մ'է այսքան դանակի հար-
ուածներ տալ : Կաղաչեմ (յե-՜ի Դա-
նակը կը յո-՜ցնէ) շուտ վերջինն ալ ա-
սով տուր :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Ո՛ւր է Գաղարինան,
բիրած միեակ կինս : Այո, միեակ :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ա՛յ, անդուծ ես, սիր-
ւորս կտոր—կտոր կը նես : Բարի ու-

րեմն, այո, կատեմ ես այն կինը, կը
լսեմ, կատեմ ես զան : Այո, իրաւ
ըսեր են քեզ, վրէժս առի, թունաւո-
րեցի մեռցուցի զան :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Ա՛յ, բերնովդ կը սես :
Ա՛յ, կը խոստովանիս : Ու կը պարծիս
ալ, թշուառական :

ԼԱԹԻՍՊ. — Այո, ինչ որ ըրի
դարձեալ կը նեմ : Օճարկ :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — (Ա՛հ—՛ի .) Տիկին !

ԼԱԹԻՍՊ. — Մեռցուցի զան, կը
սեմ քեզ : Օճարկ !

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Թշուառական !

(Կը լսուի) :

ԼԱԹԻՍՊ. — (Կանչի .) Ա՛յ, սըր,
տիս ! Սրտիս զարկիր : Բարի : — Իմ
Ռօտօլֆօս ! ձեռնդ : (Անոր յե-՜նը կը
բռնէ ու պահէ :) Շնորհակալ եմ :
Աղատեցիր իս : Թող տուր ձեռնդ
ինձ : Մի վախեր : Իմ Ռօտօլֆօս,
հոգւոյս սիրականը, ներս մտած ատե-
նըդ չէիր տեսներ ինքզինքդ, բայց
անանկ կերպով մի ըսիր : Մէկ քա-
ռորդ ունիս, դանակդ վերցունելով,
որ ալ անկէ ետեւ չէի կրնար ապրիլ
ես : Հիմակ որ ալ պիտի մեռնիմ,
մեղքցիր, զթոյ բառ մի ըսէ ու աղէկ
կը նես :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Տիկին . . .

ԼԱԹԻՍՊ. — Անուշ խօսք մի չե՞ս
ըսեր :

(Մահճին մէջ խորագրերուն ետեւէն յայն
դէ կը լսուի :)

ԳԱՅԱՐԻՆԱ. — Ո՛ւր եմ : Ռօտօլֆօ :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Ի՞նչ է լսածս : Ի՞նչ ձայն է սյս :

(Կը դառնայ ու գաղտնիկան ին փեմէ, որ լարագոյրը ին բանայ :)

ԳԱԴԱՐԻՆԱ. — Ռօտօլֆօ !

ՌՕՏՕԼՓՕ. — (Դէպ ի աշոր ին լա-
յէ ու բաղիւցը թէ իւր-նո-ղան.) Գա-
ղարինա : Սեծդ Լստուած ! դուն
հոս ես ! Կենդանի ! Բայց այս ինչ-
պէս բան է : Ըրդար Լստուած (Դէպ
ի Լաթիսպիէն Դառնալով.) Ը ! ի՞նչ ըրի :

ԼԱԹԻՍՊ. — (Ժպտով զէպ ի ա-
շոր հաշիւաբանէլով.) Ոչինչ : Բան մի
չըրիր. ես եմ ամեն բան ընողը .
մեռնիլ կուզէի, մեռայ :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Տէր Լստուած ! Գա-
ղարինա ! Կենդանի՞ ես . ո՞վ ազատեց :

ԼԱԹԻՍՊ. — Ես, քեզ համար :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Թիսպ ! Օղնութիւն !
Ը ! Թշուառականիս !

ԼԱԹԻՍՊ. — Չէ . օղնութիւնը ա-
նօղուտէ . աղէկ կղզամ. շնորհակալ
եմ : Ը ! ուրախութեան տուր ինքզին-
քդ իբր թէ ես չըլնէի . ինձմէ մի
քաշուիր : Հատ աղէկ զիտեմ որ դո՛հ
ըլնել պէտք ես դուն հիմայ : Ես
Բօտէսթան խաբեցի . թոյնի տեղ

նարքօթիք մի տուի : Ըմենը մեռած
կարծեցին զինքը . բայց ան կը քնա-
նար : Վարը պատրաստ ձիեր կան :
Տիկնոջ համար ալ էրիկ—մարդու լա-
թեր : Հուտով մեկնեցէք : Երեք ժա-
մի մէջ վենետիկի սահմանէն դուրս
կըլնիք : Երջանիկ եղիք : Ինքը ալ
ազատ է : Բօտէսթան համար մեռած .
քեզ համար կենդանի : Ըղէկ կարգա-
ւորած չեմ գործը :

ՌՕՏՕԼՓՕ. — Գաղարինա
Թիսպ

(Ծռնիլ լեւայ իւնիւն աւերը հոգի գողող
Թիսպ լեւայ :)

ԼԱԹԻՍՊ. — (Ընանի յայնով զի
երթալով ին հարի.) Կղզամ ալ որ պի-
տի մեռնիմ : Երբեմն իս մտքէդ կ'ան-
ցունես, անանկ չէ, ու կըսես. Ինչ
ըլնի ըլնի, բարեսիրտ աղջիկ մ'էր
այն հէդ Թիսպը : Օ ! այս բանը գե-
րեզմանիս մէջ պիտի սարսեցունէ իս :
Մնաս բարով :— Տիկին, ներէ ինձ
որ անդամ մ'ալ իմ Ռօտօլֆօս ! Ը-
սեմ իրեն : Մնաս բարով, իմ Ռօ-
տօլֆօս ! Հիմայ շուտով մեկնեցէք : Ես
կը մեռնիմ : Կ'օրհնեմ քեզ !

(Կը թռնի :)

2137

2013

